Бутун дунё пролетарлари, бирлашинглар!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети,
Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ◆ 5 январь 1971 йил, сешанба ◆ № 3 (14.773). ◆ Баҳоси 2 тийин.

КПСС XXIV СЪЕЗДИ ШАРАФИГА!

МЕТАЛЛУРГЛАР МЕҲНАТ ВАХТАСИДА

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИГА КЎПЛАБ МИНЕРАЛ ЎҒИТЛАР

ТЕХНИКА РЕМОНТИ ҚИЗҒИН БОРМОҚДА

ЯНГИ ЙИЛИМИЗНИНГ ИЛК ЗАФАРЛАРИ

ЯНГИ йилнинг дастлабки кунлариданоқ катта-катта ишлар қилинди. Заводлар ва фабрикаларда, далалар ва фермаларда, илмий лабораторияларда — ҳамма жойда янги меҳнат зафарлари ва ғалабалар ҳисоби бошланди.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўрток Л. И. Брежнев янги йил қутловида айтганидек, ютуқларимизнинг ҳаммаси совет кишилари фидокорона меҳнат қилганлигининг, қаҳрамон ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлар, халқ зиёлилари, кўп миллатли улуғ Ватанимиздаги барча республикалар меҳнаткашлари иродаси ва ҳаракатлари бирлигининг натижаси бўлди. Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ўтказиб келаётган тўғри сиёсатнинг якуни бўлди.

Янги беш йилликни бошлаётган совет кишилари партия XXIV съезди йилини меҳнатда янги ғалабалар билан нишонлашга маҳкам бел боғлаганлар. Меҳнаткашларнинг дастлабки кунлардан бошлаб қилган азму қарори бундан далолат бериб турибди.

ЯКУНДАН МАМНУНМИЗ

ЭСКИ ЙИЛ билан хайрлашдик, янги йилни шодиёна кутиб олдик. Уч юз олтмиш беш кунлик бир даврда киши хотирасида қоладиган жуда кўп воқеалар рўй беради. Лекин 1970 йил аввалги йилларнинг ҳаммасидан ҳам изли-қутли келди, унинг якунидан бошқа касб эгалари каби биз чорвадорлар ҳам чексиз мамнунмиз. Сўзимизнинг исботи учун бир-икки шингил мисол келтирамиз.

Совхозимиз бўйича совлиқлардан қўзи олиш плани ошириб адо этилди. Натижада қоракўл тери тайёрлаш, ўстиришга қўзи қолдириш топшириқлари муваффақиятли бажарилди. Хўжалигимиз жуда катта иқтисодий фойда кўрди. Мирзон Нурбоев мудирлик қилаётган фермадагина планга қўшимча 3000 бош қўзи наслга қолдирилди.

Энди ўз фаолиятим ҳақида икки оғиз сўз айтмоқчиман. Йил бошида боқимимдаги совлиқларнинг ҳар 100 бошидан 160 бошдан соғлом қўзи олишга сўз берган эдим. Ҳақиқатда эса 165 бошдан қўзи олиб, юбилей йили маррасини эгалладим. Қоракўл тери етказиб бериш топшириғини тўла бажардим. Ҳар бош қўйдан 3 ярим килограммдан жун олдим. Бошқа кўрсаткичлар ҳам ҳар қачонгидан яхши бўлди.

Ўтган йилда чорва маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш туфайли совхозимизнинг экономикаси, чорвадорларимизнинг шахсий даромади кескин ошди. Кўплаб эгиз қўзи олгани, уни тўла сақлаб қолгани, тез семиртиргани, чиқимга йўл қўймагани учун чўпонларимизга 30-35 бошгача қўзи мукофот берилди. Биз уларни семиртириб гўштга сотдик. Шу йўл билан ҳам чорва маҳсулотларини кўпайтиришга улуш қўшдик.

Чорвадорларимиз йилни яхши якунлашди. Янги йил учун янги режалар тузишди. Мақсадимиз шуки, юртимизда доим тинчлик бўлсин, халқимиз астойдил меҳнат қилиб, моддий бойликларни кўпайтираверсин. Биз чорвадорлар бир ғайратга ўн ғайрат қўшиб ишлаймиз, сут, гўшт, қоракўл тери, жун ва бошқа маҳсулотларни бундан ҳам кўпайтириш учун курашаверамиз.

Зиёд ТУРДИЕВ,
Нурота районидаги «Нурота» совхозининг бош чўпони.

ШАХДАМ ОДИМ

БЕКОБОД. В. И. Ленин номли Ўзбекистон металлургия заводининг пўлат эритувчилари беш йиллик планни муваффақиятли бажариб, шахдам қадамлар билан 1971 йилга кирдилар. Пўлат эритувчи Анвар Тошпўлатов заводда биринчи бўлиб 1971 йил ҳисобидан ишлай бошлади. У 91 тонна вазндаги қуйилмани, топшириқдагига қараганда 15 тонна оғир қуйилмани 6 соату 10 минут ичида тайёрлади. Мартен цехи коллективи 1971 йилнинг дастлабки икки куни мобайнида пландан ташқари 10 тоннадан кўпроқ металл берди.

Прокат цехи коллективи ҳам янги йилни яхши бошлади. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони мастер Саид Нуриддинов «300» станда бир сменада пландан ташқари йигирма тоннадан кўпроқ прокат тайёрлади. Завод прокатчилари мамлакатга ҳозирдаёқ планддан ташқари юзлаб тонна маҳсулот тайёрлаб бердилар.

ХИМИКЛАР СОВҒАСИ

НАВОИЙ. Навоий химиклари мамлакатнинг қишлоқ меҳнаткашлари учун янги йил совғаларини тайёрладилар. Йиллик планидагидан ошиқча ишлаб чиқарилган минерал ўғит ортилган эшелон химия комбинатининг шохобча йўлидан жўнатилди. Бу мажбуриятда кўзда тутилганидан анча кўпдир. Корхонада меҳнат унумдорлиги 1969 йилдагига нисбатан 8 процент кўпайди, пландагидан ташқари фойда эса 70 минг сўмдан ҳам ошиб кетди.

1973 ЙИЛ ҲИСОБИГА

ЗАРАФШОН. Қизилқум геология-разведка экспедициясининг коммунист Павел Степанович Прокопец бошчилигидаги ер қазиш бригадаси 1973 йил меҳнат календарини «очиб юборди».

Бутуниттифоқ олтин хазинаси — Мурунтовда меҳнат қилаётган шу коллективда ҳар бир проходкачининг иш унумдорлиги планда кўзда тутилганидан анча ошади. Бригада КПССнинг XXIV съездини муносиб кутиб олишга тайёргарлик кўриб, съезд очиладиган кунгача 1973 йилнинг планини ҳам бажариб қўйиш мажбуриятини олди.

(ЎзТАГ).

Фотолавҳалар

ЎРТОҚ М. Нажимов янги йилда ҳам ўз зиммасидаги топшириқларни доимо ошириб адо этмоқда. Шунинг учун у Тошкентдаги асбобсозлик заводининг 2- цехи ишчилари ўртасида муносиб обрў топган.

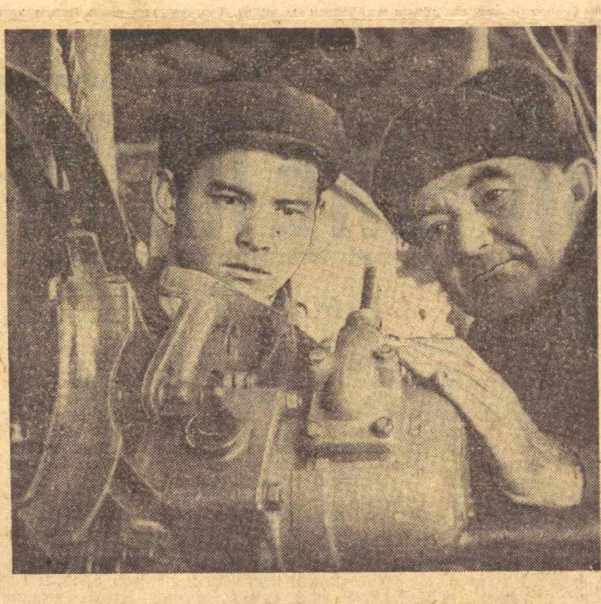

ШУ КУНЛАРДА Сирдарё районидаги «Правда» колхозининг марказий устахонасида техника ремонтини қисқа муддат ичида сифатли тугаллаш учун қизғин меҳнат авж олган. Суратда: устахонанинг илғор слесарларидан (чапдан ўнгга) Қ. Анорбоев ва Т. Каримовларни кўриб турибсиз.

А. Тўраев фотолари.

ТАШАББУСКОРЛАР ЙЎҚЛАМАСИ

МАҲСУЛОТ КЎПАЯДИ

Навоий шаҳри кимёгарлари партиямизнинг навбатдаги XXIV съезди шарафига зиммаларига оширилган мажбурият олган эдилар. Комбинатимиз ишчилари, инженер-техник ходимлари ана шу мажбуриятни муддатидан олдин бажаришга астойдил киришдилар. Белгиланган ташкилий-техникавий тадбирларни изчил амалга оширишга, Щекино химия комбинати коллективининг илғор тажрибасидан фойдаланишга ҳаракат қилдик. Меҳнат илмий асосда ташкил этилди. Мусобақа кенг йўлга қўйилди.

Шу сабабдан натижа кутилгандан аъло бўлди. Янги йил олдидан дастлабки мўлжалимизга эришдик. Корхонамизда маҳсулот реализация қилиш йиллик плани муваффақиятли уддаланди. Йил охиригача планга қўшимча 40 минг тонна минерал ўғит ишлаб чиқарилди. Бу олинган мажбуриятдагидан анча кўп. Рўзғорбоп маҳсулотлар ишлаб чиқариш йиллик плани эса ноябрь ойининг ўрталаридаёқ бажарилган эди. Техникавий-иқтисодий кўрсаткичларни яхшилаш ва ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар сифатини ошириш ҳисобига мўлжалдагидан ташқари яна 350 минг сўмдан кўпроқ фойда олинди.

Ҳозир комбинатимизнинг цехларида меҳнат қилаётган ишчилар, инженер-техникларнинг аксарияти партиямизнинг XXIV съезди шарафига зиммаларига шахсий мажбурият олганлар. Бундай кишилар сафи кундан-кунга кўпайиб бормоқда. Аммиак цехининг машинисти Д. Бектемиров, аппаратчилардан П. Юсупов, Л. Захарова, А. Ширинов ана шулар жумласидандир. Уйлаб коммунистик меҳнат зарбдорлари беш йиллик топшириқларини бажариб бўлиб, айни кунларда 1971—1972 йиллар ҳисобига ишламоқдалар.

Ишчилар ўртасида ихтирочилик ва рационализаторлик ҳаракати кучайиб боряпти. Иқтисодий билимларни эгаллашга интилиш кучли. Юбилей йилида амалга оширилган рационализаторлик таклифлари 600 минг сўм шартли тежам олишга имкон берди. 16 миллион киловатт-соат электр энергияси тежалди.

Коллективимиз юбилей йилида бошланган ажойиб ташаббусга қўшилиб, Навоий районидаги «Коммунизм», «Қизил Ўзбекистон» колхозларига яқиндан ёрдам берди. Келгусида бундай хўжаликларга техникани биладиган мутахассислар юбориш билан ҳам ёрдам беришни давом эттирамиз. Оталиқдаги хўжаликлар учун зарур бўлган баъзи техника воситаларини ҳам имкони борича тез етказиб берамиз.

Комбинатимизда янги қувватларни ишга солиш юзасидан ҳам катта ишлар қилинаётганини айтиб ўтиш лозим. Утган беш йиллик бу соҳада ғоят унумли йиллар бўлди. Келгусида сунъий жун, ипак ишлаб чиқариш йўлга қўйилади. Бу қимматли маҳсулотлар халқимиз томонидан севиб олинадиган енгил саноат молларини кўпроқ тайёрлашга имкон беради. Бир сўз билан айтганда коллективимизнинг дилига туккан орзулари кетма-кет амалга ошяпти. Утган беш йилликни самарали якунладик. Партиямиз съезди олдидан янги йилнинг биринчи кварталини ҳам муддатидан олдин бажарамиз. Ишимизнинг суръати, коллективимизнинг кайфияти, маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш учун барча имкониятларнинг яратиб берилгани шундан далолат бериб турибди.

П. КАНУН,
Навоий химия комбинатининг директори.

ЮКСАК МУКОФОТ МУБОРАК!

Кемерово области меҳнаткашлари саноат ишлаб чиқаришини, хусусан кўмир саноати, қора металлургия ва химия соҳаларини ривожлантириш юзасидан беш йиллик план топшириқларини бажаришда эришган катта муваффақиятлари учун СССР Олий Совети Президиуми бу областни **Ленин ордени** билан мукофотлади.

◆

Николаев шаҳри меҳнаткашлари саноат ишлаб чиқаришини ривожлантириш юзасидан беш йиллик план топшириқларини бажаришда эришган муваффақиятлари учун СССР Олий Совети Президиуми бу шаҳарни **Меҳнат Қизил Байроқ** ордени билан мукофотлади.

◆

Молдавия ССРдаги Тирасполь шаҳрининг меҳнаткашлари саноат ишлаб чиқаришини ривожлантириш юзасидан беш йиллик топшириқларини бажаришда эришган муваффақиятлари учун СССР Олий Совети Президиуми бу шаҳарни **Меҳнат Қизил Байроқ** ордени билан мукофотлади.

(ТАСС).

ЯНГИ КОРХОНАЛАР

Янги йил арафасида республиканинг гўшт ва сут саноати корхоналарида бир қанча янги объектлар ишга туширилди. Давлат комиссиялари Қўқон гўшт комбинатида гўшт-ёғ корпусини, Олмалиқ гўшт комбинатида колбаса цехини, Нарпай сут заводида пишлоқ ишлаб чиқарувчи цехни, Гулистондаги заводда сут маҳсулотлари цехини, Қўнғирот, Шўрчи, Боёвут ва Қўрғонтепада сут заводларини қабул қилиб олди.

Янги цехлар ва корхоналар юқори сифатли озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқарилишини таъминлайдиган энг янги автоматлаштирилган ва механизациялаштирилган поток линиялар ва бошқа машина-ускуналар билан жиҳозланган.

ЭЛЕВАТОРЛАР, ОМИХТА ЕМ ЗАВОДИ

Янги йил арафасида Оҳангарон ун комбинати ҳузурида 29,5 минг тонна дон сиғдирадиган янги элеватор ишга туширилди. Бу ерда маҳсулот қабул қилиш, уни сақлаш ва ортиб жўнатиш технология процессининг ҳаммаси механизациялаштирилди ва бу ишлар диспетчерлик пультидан туриб бошқарилади. Фарғона ун комбинатида 10 минг тонналик элеватор ҳам ишга туширилди.

Республика омихта ем саноати корхоналари қаторига ҳар куни 20 тонна маҳсулот берадиган Навоий омихта ем заводи қўшилди. Ем тайёрлашда омихта қилинадиган маҳсулотларни автомат тарзда дозалаш бу ернинг янгилигидир.

АМУДАРЁДА КЕМАЛАР ҚАТНОВИ БОШЛАНДИ

ТЕРМИЗ. Амударёда 1971 йилги кемалар қатнови бошланди. Мамлакатимизнинг энг жанубидаги Термиз портидан «Тошкент» шатакчи теплоходи биринчи бўлиб йўлга чиқди. У ёнилғи ҳамда минерал ўғит ортилган баржалар карвонини қўшни Афғонистонга олиб келди. Теплоход командаси Ўрта Осиё пароходчилигида биринчилардан бўлиб беш йиллик планни ва Ленин юбилейи йили топшириғини тўла адо этди. Топшириққа қўшимча равишда икки минг тоннадан кўпроқ юк ташиди.

«Владивосток», «Ашхобод», «Олег Кошевой» теплоходлари ҳам сафарга чиқдилар. Улар Афғонистоннинг Шерхон портига ва қардош Тожикистон районларига тегишли юкларни келтирдилар.

БЕШ ХИЛ САЛАТ

САМАРҚАНД. Янги йилнинг биринчи кунларида консерва қилинган беш хил янги салат шаҳар магазинларига келтирилди. Самарқанддаги «Серп и молот» консерва заводи шундай консерва тайёрлашни ўзлаштирди. Завод йиллик топшириқни ошириб бажариб, пландагидан ташқари 70 миллион банкадан ошиқ консерва тайёрлаб берди.

(ЎзТАГ).

«АСАХИ» ГАЗЕТАСИ САВОЛЛАРИГА А. Н. КОСИГИННИНГ ЖАВОБЛАРИ

ТОКИО, 2 январь (ТАСС). Японидаги «Асахи» газетаси ўзининг саволларига СССР Министрлар Совети Раиси А. Н. Косигиннинг берган жавобларини босиб чиқарди.

Кейинги йилларда, деди Совет ҳукуматининг бошлиғи, Совет Иттифоқи билан Япония ўртасидаги муносабатлар олдинга силжиди. Бироқ бу муносабатларни ривожлантириш имкониятлари ҳали анчагина бор. Совет ҳукуматига келганда у Япония билан ҳар томонлама алоқаларни ривожлантирмоқ учун куч ва ғайрат сарфлашга бундан буён ҳам тайёр, чунки, муносабатларнинг бундай ривожланиши фақат иккала мамлакатимиз халқларининг манфаатларигагина мос бўлиб қолмасдан, шу билан бирга халқаро хавфсизлик манфаатларига ҳам мос бўлиб тушади. Шу билан бирга шу нарсага эътиборни жалб қилмаслик мумкин эмаски, Совет-Япония муносабатлари яхши ривожланиб бораётганлигини ёқтирмаётган доиралар Японияда кейинги вақтларда активлашаётганлиги кўриниб турибди. СССРга нисбатан нодўстлик кампаниясини авж олдириш ва шу тариқа мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатлар мухитини заҳарлаш йўлидаги уринишларни совет кишилари четлаб ўтолмайдилар.

СССР Министрлар Советининг Раиси бошқа халқаро проблемаларга тўхталиб айтдики, Американинг Ҳинди Хитойдаги агрессияни ошкора кенгайтириши ҳам, урушни «вьетнамлаштириш» ҳам АҚШга ғалаба келтирмайди. Бошқа социалистик мамлакатлар каби СССР ҳам Ҳинди Хитой халқларининг қуролли империалистик интервенцияни даф қилишига ҳар томонлама мадад бераверади. Биз шунга аминмизки, деди А. Н. Косигин, Жанубий Вьетнам Республикаси билан Вьетнам Демократик Республикаси ҳукуматларининг таклифлари Вьетнам масаласини ҳал қилмоқ учун яхши, реалистик негиз бўла олади.

Сўнгра А. Н. Косигин Совет Иттифоқи Яқин Шарқ танглигини Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Хавфсизлик Кенгашининг 1967 йил 22 ноябрдаги резолюциясини бажариш асосида сиёсий жиҳатдан ҳал этишни талаб қилаётганлигини эслатиб, бундай деди:

Бирлашган Араб Республикаси билан Иордания шу резолюцияни бажаришга ва Бирлашган Миллатлар Ташкилоти бош секретарининг махсус вакили элчи Ярринг билан алоқа боғлашга ўзларининг тайёр эканликларини очиқ-ойдин қилиб айтдилар. Бироқ Исроил ва уни қувватлаётган АҚШ тўсқинлик қилаётганликлари сабабли Яқин Шарқдаги аҳволни сиёсий бартараф қилиш иши олдинга силжимаётир. Совет Иттифоқига келганда, у Яқин Шарқда мустаҳкам тинчлик ўрнатишга астойдил интилаётир.

Сўнгра А. Н. Косигин стратегия қуролларини чеклаш устида олиб борилаётган Совет—Америка музокараларига тўхталиб ва муҳокама қилинаётган масалалар жўн масалалар эмаслигини қайд қилиб дедики, стратегик қуроллар соҳасида бир томонлама бўлмаган, фақат бир тарафгагина манфаат келтирмайдиган оқилона битим тузилишини Совет Иттифоқи табриклаган бўлур эди, бу эса фақат Совет ва Америка халқларининг ҳаётий манфаатларигагина эмас, шу билан бирга бутун дунё халқларининг ҳам ҳаётий манфаатларига мос бўлиб тушган бўлур эди.

Европада турли социал системаларга мансуб бўлган давлатлар ўртасидаги муносабатларда, деб давом қилди А. Н. Косигин, кескинликни юмшатиш ва яхши қўшниларча ҳамкорлик қилиш тенденцияси рўй бераётганлиги кейинги вақтларда тобора кўпроқ сезилмоқда. Совет Иттифоқи ва бошқа социалистик мамлакатларнинг Франция билан муносабатлари яхши ривожланаётганлиги, шунингдек, Совет Иттифоқи ва Польшанинг Германия Федератив Республикаси билан имзолаган шартномалари бу соҳада анчагина муҳим роль ўйнамоқда.

Биз аминмизки, деди у, хавфсизлик ва ҳамкорлик масалаларига бағишлаб Умумевропа кенгашини тезроқ чақириш тинчликни мустаҳкамлашга ёрдам бера олган бўлур эди. Бизнинг бу қатъий фикримизга Европа ва жаҳон жамоатчилигининг кенг доиралари ҳам қўшилмоқда. Кенгашни муваффақиятли ўтказмоқ учун ҳозирги вақтда етарли шарт-шароитлар вужудга келтирилган ва кенгашни чақиришни пайсалга солиш ёки қандайдир дастлабки шартлар қўя бериш учун ҳеч қандай асос йўқ.

Совет ҳукуматининг бошлиғи 1971 йилда Совет—Хитой муносабатларини яхшилаш истиқболлари тўғрисидаги саволга жавоб бериб айтдики, СССР билан Хитой Халқ республикаси ўртасидаги мавжуд масалаларнинг ҳаммасини тенг ҳуқуқлилик, ўзаро ҳурматлаш ва бир-биримизнинг қонуний манфаатларимизни ҳисобга олиш асосида ҳал қилиш учун холис ният билан иш қилишга ўзининг тайёр эканлигини совет томони кўп марталаб билдирди. Бироқ ҳар иккала томоннинг ҳаракати натижасидагина СССР билан Хитой Халқ Республикаси ўртасидаги муносабатлар нормаллашуви мумкин.

А. Н. Косигин янги беш йиллик планнинг бажарилиши СССРда коммунизм қуриш ишига қандай хисса қўшади, деган саволга жавобан айтдики, саккизинчи беш йиллик йилларида Совет Иттифоқи янги катта муваффақиятларга эришди. Совет Иттифоқи 1970 йилни яхши якунлар билан тугаллаб, янги 1971 йилга — КПСС XXIV съезди йилига кириб келмоқда. Комил ишонч билан айтиш мумкинки, СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг янги беш йиллик планини бажариш мамлакатимизда коммунизм қуриш ишига салмоқдор ҳисса қўшади.

СССР: 1971 ЙИЛ

ҲОСИЛНИНГ ҚУДРАТЛИ РЕЗЕРВИ

«1971 йилда қишлоқ хўжалигига 50,5 миллион тонна ёки 1970 йилдагига нисбатан 4 миллион тонна кўп минерал ўғит етказиб бериш мўлжалланади... Етказиб бериладиган ўғитларнинг ва ана шу ўғитлардаги озуқа моддаларнинг сифати янада яхшиланиши таъминланади».

(СССР Олий Совети сессияси материалларидан).

БУ САТРЛАР заминида ҳосилдорлик индустриямизнинг куч-қудрати ҳам, қишлоқ хўжалигини кенг химиялаштириш миқёси ҳам бордир. Бу йил 1970 йилга нисбатан минерал ўғит етказиб бериш ўн процент кўпаяди, деди химия саноати министрининг ўринбосари В. Е. Коваль ТАСС мухбири К. Белов билан қилган суҳбатида. Таққослаш учун баъзи бир маълумотларни келтирамиз.

1928 йилда — Ватан саноати эндигина барпо этилаётган вақтда — биринчи беш йилликнинг дастлабки йилида Советлар мамлакати бор-йўғи 0,13 миллион тонна минерал ўғит ишлаб чиқарган эди. 1969 йилда заводлар қишлоқ хўжалигига 38,8 миллион тонна ўғит етказиб берди, келгуси йилда эса 50,5 миллион тонна ўғит етказиб бериш мўлжалланади. Ўсиш нақадар катталигини кўриб турибсиз. Ҳозирги вақтда қишлоқ хўжалиги бир йил мобайнида урушдан аввалги ҳамма йиллардагига нисбатан кўпроқ ўғит олади.

Бундай муваффақиятлар партия билан ҳукуматнинг қишлоқ хўжалигини химиялаштириш ва шу асосда ҳосилдорликни оширишга қаратилган муайян сиёсати туфайли қўлга киритилди. Эндиликда қишлоқ хўжалигининг ҳар бир ходими экинзорнинг ҳар гектарига солинган ҳар центнер минерал ўғит қўшимча бир-икки центнер дон, 6-12 центнер қанд лавлаги, картошка ёки сабзавот, 3-5 центнер кўп йиллик ёки бир йиллик пичан олишнинг гарови эканлигини билади.

Кейинги тўрт йил мобайнида ўрта ҳисобда йилига олинадиган ялпи ғалла ҳосили 32 миллион тонна кўпайди. Бу муваффақиятда кимёгарлар меҳнатининг ҳиссаси ҳам бор. Бу рақам мамлакатнинг йирик ғалла кони бўлган Украина ҳар йили етиштираётган ҳосилга баравар келади.

1971 йилда ишлаб чиқариладиган ўғитларнинг сифатини оширишга алоҳида эътибор берилади. Жумладан, юксак даражада концентрация қилинган ва комплекс донадор ўғитларни ишлаб чиқариш анча кўпаяди. Бу — ўғитларни юклаш, асраш учун анча қулай шароит яратиб беради, бу — ўғитларни ерга солишни ҳам осонлаштиради. Аммиак селитрасининг сифати яхшиланади, фосфорли, калийли ва бошқа мураккаб ўғитлардаги озуқа моддаларни кўпайтирилади. Нитроаммофоска, аммофос сингари ўғитнинг янги турлари, суюқ ўғитлар, қуруқ омухта ўғитлар ва бошқалар кўпроқ чиқарилади.

Суҳбатнинг охирида В. Е. Коваль бундай деди: минерал ўғит ишлаб чиқариш плани реал негизга эгадир.

БИРИНЧИДАН, мамлакатда янги заводлар ва комбинатлар барпо этилмоқда. Ана шу корхоналардан айримларининг ишлаб чиқариш қувватлари 1971 йилнинг бошида ва ўртасида ишга туширилади.

ИККИНЧИДАН, кўпгина корхоналарни реконструкция қилиш ва кенгайтириш кўзда тутилади. Бу тадбирлар ўғит ишлаб чиқаришни анча кўпайтириш имкониятини беради.

Масалан, Черкасск химия комбинати, Череповец, Гродно азот ўғити заводлари, Литвадаги Ионава азот ўғитлари заводи, Жамбул суперфосфат заводи, Олмалиқ химия заводи ва бошқа кўпгина корхоналарда ўғит ишлаб чиқариш ортади. Ҳозирги пайтда юзлаб машинасозлик заводлари минерал ўғит ишлаб чиқарадиган химия корхоналарига ускуналарни етказиб бермоқда.

МЕҲНАТ БИЛАН ИЛМ ЭГИЗАК

ТАШАББУСКОРЛАР

Корхонамиз ҳаётини меҳнатни илмий ташкил этишсиз тасаввур қилиб бўлмайди. Бу борада кўрилаётган тадбирлар маҳсулот ишлаб чиқаришни янада кўпайтиришга, унинг сифатини яхшилашга ва таннархини арзонлаштиришга хизмат қилмоқда.

Ўтган беш йилга назар ташлайлик. Заводимизда 1965 йилга нисбатан бу йил минерал ўғит ишлаб чиқариш ўн процент ошди. Маҳсулот сифати анча яхшиланди.

Навбатдаги беш йилликда корхонамиз истиқболи янада порлоқ бўлади. 1971 — 1975 йилларда ўтган беш йилликдагига нисбатан деярли 600 минг тоннадан зиёд фосфорли ўғит ишлаб чиқариш мўлжалланаётир.

Ишлаб чиқаришнинг ўсиши корхонамизни кенгайтириш ҳисобига эмас, мавжуд қувватларни реконструкция қилиш, уларнинг унумдорлигини ошириш ҳисобига бўлиши керак. Бу борада сўнгги йилларда тилга олса арзигулик ютуқларга эришилди.

Меҳнатни, ишлаб чиқариш ва бошқаришни илмий асосда ташкил этиш техника тараққиётининг муҳим омилига айланиб боряпти. Заводимизда меҳнатни илмий асосда ташкил этиш группаси шу беш йилликда тузилган эди. У ҳали ёш бўлса ҳам бераётган самараси бизни қувонтиради.

Асосий ишлаб чиқариш участкаларида меҳнат унумдорлигини оширишга қаратилган қатор изланишлар ва тадқиқотлар олиб борилди. Аввало, ишчи жойларни қулайлаштирдик. Кейин мураккаброқ вазифаларга қўл урдик.

Меҳнатни илмий асосда ташкил этиш (НОТ) планининг тадбирларидан бири тайёр маҳсулотлар омборида жорий этилди. Бу ерда кўтарма кранлар бор. Даставвал, кранчиларга қулай шароит яратилди. Машинист кабинаси эндиликда ёзда салқин, қишда иссиқ бўлади. Бу меҳнат унумининг ошишига ижобий таъсир кўрсатаётир. Биргина бу тадбир йилига 20 минг сўмдан зиёд фойда келтиряпти.

Кўпгина изланишлардан сўнг аммонизатор барабанларининг айланишини камайтирдик. Бунда НОТ группаси ташаббускорларидан В. Зеленский, И. Перов, Я. Нурназаров, Б. Умматов, Н. Обухов ва бошқа тажрибали кишилар фаоллик кўрсатишди. Бу иш анча қисқа муддатда амалга оширилди. Донадор суперфосфат тайёрлаш сифати яхшиланди.

Корхонамиз Ўзбекистон химия саноатининг меҳнатни илмий ташкил этиш маркази билан ижодий ҳамкорлик қилиб келмоқда, унинг ёрдами билан асбоб-ускуналарни капитал ремонт қилиш тармоқ графиги бўйича ўтказиладиган бўлди. Янги тадбир кимёгарларимиздан катта тайёргарлик кўришни тақозо этарди. Шунинг учун заводимизда тармоқ графигини ўрганиш юзасидан курслар ташкил этдик. Барча механиклар, мастер, пешқадам ишчилар ўқишди. Асбоб-ускуналарни капитал ремонт қилиш аввалги йилларга қараганда янада яхшиланди. Энди у фақат тармоқ графиги бўйича ўтказилади. Ҳозирча бу, ремонт ишларини ташкил этишнинг энг прогрессив усулидир.

Бундан ташқари, газ-электр пайвандчилари, навбатчи слесарь ва асбобсозларнинг иш жойларини янгича ташкил этиш ҳам яхши самара бермоқда. Мойлаш материалларини етказиб бериш графиги ҳам муваффақиятли равишда жорий этилмоқда.

Асбоб-ускуналарни технологик турлари бўйича комплектлаш жузъий ишдай туюлиши мумкин. Аммо, у баракали натижа берди. Одамлар ишонч билан ишлашяпти. Авваллари зарур асбобларни қидиришга сарфланадиган вақт ҳам тежаляпти.

Цех ва участкаларнинг директор, мутахассислар билан селектор алоқаси йўлга қўйилгани ҳам жонга аро кирмоқда. Иш анча енгиллашаётир.

Ҳозир корхонамизнинг ҳар бир ишчи-хизматчиси меҳнатни илмий асосда ташкил этишнинг нақадар афзаллигини яхши билади. НОТ группаси уларнинг энг яқин ёрдамчиси ва йўлдошидир. У қаерда иш оғир бўлса кўмаклашади, тезлаштириб юборади.

Меҳнатни илмий асосда ташкил этиш борасидаги тадбирларнинг фойдаси ҳақида ишчиларга уқтириб ўтиришнинг ҳожати қолмади. Улар қандай янгилик бўлса бажонидил жорий этишга ошиқишади, ўзлари ҳам янги-янги таклифларни ўртага ташлайдилар.

Бизнинг группамиз планларида меҳнатни, ишлаб чиқариш ва бошқаришни ташкил этишнинг янги форма ва методлари ўз аксини топмоқда. Буларни ишлаб чиқишда бирон киши ҳам четда қолаётгани йўқ. Кўпчиликка таяниб иш олиб бораётганимиз туфайли белгиланган тадбирлар муваффақиятли амалга оширилмоқда. Биз бундан буён янги вазифаларни адо этишда ташаббускор коллективимизга таянаверамиз.

Р. ТЎРАХЎЖАЕВ,
Қўқон суперфосфат заводининг меҳнатни илмий ташкил этиш группаси бошлиғи.

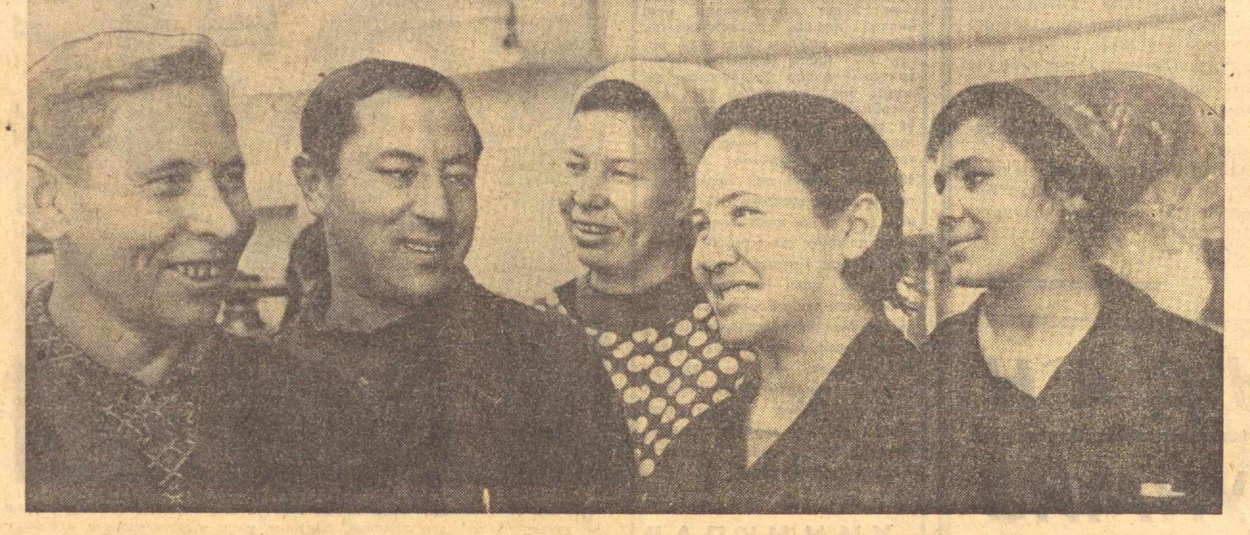

ПОЙТАХТИМИЗДАГИ 2- пойафзал фабрикасининг бичиш цехи коллективи бултур ярим миллион дециметр чарм тежаб қолган эди. Бундан 40 минг жуфт пойафзал тайёрлаш мумкин. Бичиқчилар янги йилда ҳам тежамкорликка қатъий риоя қилмоқдалар. Суратда: пешқадам ишчилардан В. Зарецкий (чапда), Х. Қосимов, В. Кряжева, Н. Иброҳимова ва З. Йўлдошева ўртоқлар.

А. Тўраев фотоси.

ФАН ВА ТЕХНИКА ЯНГИЛИКЛАРИ

«КЕСИШ» БЕКОР ҚИЛИНДИ

Тарту Давлат университетининг медицина факультети профессори Эндель Тюндер кейинги ўн йил мобайнида қорин аортаси (катта қон айланиш доирасининг бош артерияси. У юракнинг чап қоринчасидан чиқади ва бир қанча шохобчаларга бўлиниб, тананинг барча қисмларини артериал қон билан таъминлайди) ҳамда ҳовурға ва қорин орасидаги қизил қон томирларини (юракдан барча аъзоларга қон тарқатадиган томир) асл ҳолига келтириш бўйича 400 дан ортиқ операцияни муваффақиятли амалга оширди. Унинг операциясидан мақсад — кўпинча гангрен (организмда тўқималарнинг чириб, ўлик ҳолига келиши)га олиб келувчи ва оёқни ампутация (оёқни бутунлай ёки унинг бир қисмини хирургия йўли билан кесиб ташлаш) қилиш имкониятини туғдирувчи бу томирларнинг склеротик касалланишига барҳам беришдан иборатдир.

Яқинда профессор Э. Тюндер СССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг клиника ва экспериментал хирургия илмий-тадқиқот институти коллективи томонидан яратилган ана шунга ўхшаш операциянинг янги схемасини амалда қўллаб кўрди. Ҳозирғача янги методика бўйича 40 дан ортиқ бемор муваффақиятли операция қилинди. Қизиғи шундаки, профессор Э. Тюндер қўлида даво топганларнинг кўпчилиги папирос чекувчи эркаклардир.

АЙБДОР—ҚУЁШ

Ҳар ўн бир йилда такрорланиб турувчи қуёш активлигининг ошиши кишиларда юрак-томир касаллигини кучайтиради. Маълум бўлишича, бу активлик экинларга ҳам ўз салбий таъсирини ўтказар экан. Масалан, Ленинграддаги ўсимликларни ҳимоя қилиш институти олимлари «Қуёшнинг активлашган даврида ўсимликларнинг касалланиши кўпайишини аниқладилар, Тимирязев академияси ходимлари эса маданий ўсимликлар ҳосилдорлиги қуёш циклига мос келишини исботладилар.

Эстония ССР Фанлар академиясининг экспериментал биология институти катта илмий ходими, биология фанлари кандидати Оолу Риис ҳосилдорликнинг пасайиб кетиши ва қуёш радиациясининг тупроқ бактерияси (микроскоп билан кўриладиган жуда майда ўсимлик организми) ҳаёт фаолиятига таъсир ўтиши ўртасидаги боғлиқликни тажрибада синаб кўрди.

ҚИШЛОҚ ЗИЁЛИСИ

ПАРТИЯ ТУРМУШИ

Бир замонлар қишлоқларда ўқимишли кишилар жуда кам эди. Бировдан бир энлик хат келса, уни ўқиб берадиган одам топилмасди. Эндиликда бунга ҳеч кимнинг ишонгиси келмайди. Бу гап ҳозир эртакдек туюлади. Чунки, партия қишлоқда ҳам совет зиёлиларининг катта армиясини тарбиялаб воята етказди. Кечаги деҳқон боласи бугун олим, фан доктори, етук мутахассис! Шуларни ўйлаганда, ҳаяжонланиб кетасан киши. Ўтмишда камбағаллар учун илм даргоҳларининг эшиги берк эди. Партия бу эшикларни ланг очиб қўйди. Барча баравар илм олиш ҳуқуқига эга бўлди. Замон ўзгарди, одамларнинг онгги ўсди. Катта-ю кичик илмни қувиб қолди. Зиёлилар давраси тобора кенгайиб бормоқда.

Буни биргина Балиқчи райони мисолида ҳам яққол кўриш мумкин. Районимиз қишлоқларида 1084 олий ва ўрта маълумотли ўқитувчи, 266 врач ва ўрта маълумотли медицина ходими, 263 дан ортиқ агроном, зоотехник, инженер-техник ходим, экономист, 86 маданият муассасалари ходими ва бошқа касб эгалари бор. Бу ғоят катта кучдир. Булар партия ғояларини, марксизм-ленинизм ҳаётбахш назариясини меҳнаткашлар онгига сингдирувчи сиёсий жангчилар, маърифат чароғбонларидир. Улар қишлоқларда маданият гулларини улашадиган кишилардир.

Ҳар бир қишлоқ партия ташкилоти ўз фаолиятида ана шу қудратли кучга таянади. Омма ўртасида олиб бориладиган сиёсий-тарбиявий ишларни кучайтиришда, янги инсонни камол топтириш, меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашда зиёлилар партия ташкилотларига яқиндан ёрдам берадилар. Қишлоқ меҳнат аҳли зиёлиларни ғоят қадрлайди, улардан фойдали маслаҳатлар олади, улар ёрдамида турмуш жумбоқларини ечади.

Районимиз зиёлилари партия ташкилотлари раҳбарлигида талай ишларни қилдилар. Турмуш маданиятини ошириш, фан ютуқларини жорий этиш, янги анъаналарни тарғиб қилиш, эскиликка қарши курашни ҳар қачонгидан ҳам кучайтириб юбордилар. Район партия ташкилоти қишлоқ зиёлилари фаолиятини янада кучайтириш, уларнинг ташаббускорлигини оширишга алоҳида эътибор берди. Райкомнинг бюро мажлисларида, пленум ва партия йиғилишларида зиёлиларнинг ибратли ишлари, шахсий интизоми, ҳар ишни ўз вақтида бажариши ҳақида, улар ўзларини қандай тутишлари тўғрисида фойдали гап-сўзлар бўлиб туради. Ўз бурчини садоқат билан ўтаётган зиёлилар шаънига илиқ гаплар айтилади ва уларнинг илғор тажрибалари оммалаштирилади. Ишёқмас, ҳаётдан орқада қолаётган, ахлоқ кодекси нормаларига риоя қилмаётган зиёлилар танқид остига олинади. Партия ташкилотлари зиёлиларнинг ҳар қандай таклиф ва мулоҳазаларига эътибор билан қарайдилар. Фойдали таклифлар, албатта, амалга оширилади.

Шу тариқа районимизда ишчанлик, ижодкорлик вазияти вужудга келтирилмоқда. Ўтказилаётган йиғилишларда кўпроқ зиёлилар сўзга чиқаётганлиги, улар иштирок этган йиғилишлар жонли ўтаётганлигининг боиси ҳам, эҳтимол шундадир. Мана бир мисол.

Яқинда район партия ташкилоти активининг йиғилиши бўлиб ўтди. Йиғилишда КПСС XXIII съезди қарорлари асосида қишлоқ зиёлилари орасида олиб борилаётган сиёсий-тарбиявий ишларнинг аҳволи ва уни яхшилаш тадбирлари тўғрисидаги масала кенг муҳокама қилинди. Йиғилиш ишчанлик вазиятида ўтди. Ютуқлар умумлаштирилди, қатор танқидий мулоҳазалар айтилди, фойдали, амалий таклифлар киритилди.

Йиғилиш қатнашчилари қишлоқ зиёлилари олдига масъулиятни чуқур ҳис этиш, ғоявий етук, сиёсий хушёр бўлиш, ишда, юриш-туришда бошқаларга намуна кўрсатиш, фан ва техниканинг ҳамма янгиликларини билиб бориш ҳақида талаблар қўйилди. Партия активи йиғилиши зиёлиларнинг масъулиятини ошириш тўғрисида қарор қабул қилди. Уни изчиллик билан амалга ошира бошлади.

Район партия ташкилоти зиёлиларга бошқа йўллар билан ҳам таъсир кўрсатмоқда. Уларнинг катта кўпчилиги Ленин партиясининг аъзоларидир. Аниқроғи, зиёлилардан 560 киши коммунист, қолганлари комсомол ва касаба союз аъзоларидир. КПСС XXIII съездидан буён ўтган давр ичида районимизда катта ўзгаришлар рўй берди. Бундай ўзгариш зиёлилар ҳаётида ҳам бўлди. 120 ўқитувчи, врач, агроном ва инженер-техник ходим партия сафига қабул қилинди. Улар ҳаёт томири уриб турган барча жабҳаларда фидокорлик кўрсатиб ишламоқдалар, партия топшириқларини бажонидил бажармоқдалар, жамоат ишларида фаол иштирок этишяпти.

Районимизда ҳалол ишлаётган, партия ташкилотларига сиёсий-тарбиявий ишларни амалга оширишда яқиндан ёрдам бераётган зиёлилар кўп. Бугун уларнинг номини фахр билан тилга олгимиз келади.

Каримжон Носиров анчадан буён Балиқчи касалхонасида врач бўлиб ишлайди. У ўз бурчига юксак масъулият билан қарайди, ишчан, жонкуяр коммунист. Ширин сўзи билан беморнинг кўнглини кўтаради, билиб даволайди. Жамоат ишларида қатнашади, берилган ҳар бир партия топшириғини сидқидилдан бажаради. Коллектив орасида катта обрўга эга. Носировнинг пропагандист сифатида қилаётган ишлари ҳам мақтовга лойиқдир.

Зиёкор Муборакхон Мўминова 14-мактабда ўқитувчилик қилади. Опанинг қўлида юзлаб ёшлар таълим олди, илм-маърифат нуридан баҳраманд бўлди, ҳаётга йўлланма олди. Меҳрибон муаллима Муборакхон Мўминованинг хизматлари муносиб тақдирланди. Унга «Халқ маорифи аълочиси» значоги берилди. У ҳамиша районда халқ маорифи системасини янада равнақ топтириш ҳаракатида, ўзи ишлаётган мактабнинг ўқув-техника базасини кенгайтириш ва мустаҳкамлаш, ўқувчилар давомати ҳамда ўзлаштиришини таъминлаш учун жон куйдириб ишлайди. Моҳир педагог ўқитиш билан бир қаторда ўз билимини ҳам ошириб боради.

Районимиз меҳнат аҳли И. Қўчқоров, Н. Розиқов, Д. Мирсоғатова каби шифокорлар, М. Акромов, Б. Ризаева, З. Ҳайдаров сингари муаллимлар, А. Муҳиддинов Ш. Қодиров, О. Мирзаевга ўхшаган агроном, инженер-техник ходимларнинг номларини ҳурмат-эҳтиром билан тилга олади. Бу ўртоқлар турмушда, меҳнат майдонида шахсий намуна кучини, ташаббус ва ташкилотчилик кучини кўрсатишяпти. Улар ўзларининг сиёсий билимини тинмай ошириб бормоқдалар.

Партия XXIII съезди қарорларида таъкидланганидек, ҳозирги даврда партия жуда катта иқтисодий ва сиёсий масалаларни ҳал қилаётган шароитда ҳар бир коммунист, ҳар бир зиёли ва ҳар бир киши ҳаёт билан бирга қадам ташлаб, марксизм-ленинизмнинг улуғ назариясини ўрганиб, ўзида большевистик ғоя ва принципиалликни шакллантириши, доимо янгиликни сеза билиши ва уни қўллаб-қувватлаши ҳамда турли хато-камчиликларга нисбатан муросасиз бўлиши керак. Партия сиёсатини амалга оширишда кадрларнинг куч манбаи коммунистик ғоявийликдир.

Районимиз зиёлилари ўз фаолиятида ана шунга амал қилишга интилмоқдалар. Ўтган ўқув йили 383 зиёли марксизм-ленинизм асосларини ўрганиш мактаблари, домий семинарлар ва тўгаракларда пропагандистлик қилди. 264 зиёли лектор, 1015 зиёли агитатор, сиёсий ахборотчи ва сиёсий ташкилотчидир. Улар партия ташкилотлари билан ҳамнафас бўлиб ишламоқдалар.

Қишлоқ зиёлиларининг ташаббуси билан ҳамма жойда маданий қурилишни авж олдириш, клуб, кутубхона, шифохона ишини яхшилаш ва уларни чинакам маданий-маънавий озуқа берадиган жойга айлантириш мумкин.

Афсуски, зиёлиларимиз ишида ҳали талай камчиликлар бор. Айрим агроном, ўқитувчи, зоотехник ва врачлар ўз устида ишламайдилар, газета-журналларни, янги адабиётларни мунтазам ўқиб бормайдилар, сиёсий ўқишда қатнашмайдилар. Бир вақтлар олган илмини пеш қилишдан нари ўтмайдилар. Бундай зиёлилар ойлаб, йиллаб лекция ўқимайдилар, аҳоли ўртасида суҳбат ўтказишни, уларни қизиқтирган саволларга жавоб беришни ўзларига эп кўрмайдилар. Кўпинча қишлоқда малакали зиёлилар туриб атрофдан лектор чақирилади.

25-мактаб директори Ҳаким Максимов ана шундай зиёлиларнинг биридир. У бир неча йилдан бери мактабда директорлик қилади. Лекин у кейинги йилларда ўз устида ишламай қўйди. Институтда олган илми билан чегараланиб қолди. У жамоат ишларида камдан-кам қатнашади. Максимов раҳбарлик қилаётган мактабда ўқув-тарбия ишлари бўш, ўқувчиларнинг давомати ва ўзлаштириши талаб даражасида эмас.

Шифокорлар, агрономлар орасида ҳам шунақа зиёлилар бор. Зиёли деган номга доғ тушираётган, одоб-ахлоқ нормаларини бузаётган ва ичкиликка берилиб кетган зиёлилар ҳам йўқ эмас.

Булар айрим бошланғич партия ташкилотлари зиёлилар орасида олиб бораётган сиёсий-тарбиявий ишлар бўшлигини кўрсатувчи далиллардир. Район партия комитети бу камчиликларни бартараф этиш чораларини кўрмоқда. Қишлоқ зиёлиларини ғоявий чиниқтириш, улар учун лекциялар уюштириш тадбирлари белгиланди. Бошланғич партия ташкилотларининг диққат-эътибори ана шу муҳим масалага қаратилмоқда.

Қишлоқ зиёлиси ғоявий фронтнинг жангчиси, меҳнат аҳлининг мураббийсидир. Улар янги урф-одатларнинг тантанаси учун курашда ҳамиша байроқдор бўлишлари, бошқаларни ўзларига эргаштиришлари керак. Қишлоқ маданиятининг юксалиши ҳам, экономиканинг тараққиёти ҳам кўп жиҳатдан ўша ердаги зиёлиларнинг жўшқинлигига, фидокорлигига боғлиқдир. Бунинг учун улар тинмай ўқиб ўрганишлари, ҳамиша фан чўққиларига интилишлари зарур. Қишлоқ партия ташкилотлари уларнинг ишини назорат остига олишлари, ўз билимини оширишга қизиқмайдиган баъзи зиёлиларни вақтида огоҳлантиришлари керак.

Партия XXIV съезди тобора яқинлашмоқда. Бутун совет халқи съездни муносиб меҳнат совғалари билан кутиб олиш учун қизғин курашяпти ва босиб ўтган йўлига фахр билан назар ташламоқда. Қишлоқ зиёлилари меҳнат аҳлига партия XXIII съездидан кейин юз берган буюк ўзгаришларни жонли мисоллар орқали тушунтириб, давримизнинг улуғворлигини яхшироқ пайқаб олишларига кўмаклашишлари керак. Партия съезди шарафига бошланган мусобақада актив қатнашиш, ижодий ташаббус кўрсатиш ва бошқаларга ибрат бўлиш—қишлоқ зиёлисининг муқаддас бурчидир. Қишлоқ партия ташкилотлари бу ҳаракатга ҳар галгидек бош-қош бўлиб туришлари керак.

Т. САРИМСОҚОВА,
Андижон область, Балиқчи район партия комитетининг секретари.

СИЁСИЙ ЧИНИҚТИРУВЧИЛАР

ГАЗЕТХОНЛАР ХАТЛАРИНИ ЎҚИБ

Партия ва ҳукуматимиз қарорларини оммага етказишда, меҳнаткашларни мамлакатимиз янгиликлари билан таништиришда, ёшларни коммунистик руҳда тарбиялашда лектор-пропагандистлар, сиёсий ахборотчиларнинг роли каттадир. Улар саноат корхоналари, колхоз ва совхозлар ҳамда бошқа муассасаларда тез-тез бўлишиб, мазмунли лекциялар ўқишадилар, фан-техника янгиликлари, партиямизнинг иқтисодий сиёсати юзасидан қўйилган муҳим вазифаларни бажаришга меҳнаткашларни даъват этадилар. Бу эса, беш йиллик план топшириқларини муддатидан илгари бажаришда муҳим восита бўлиб хизмат қилмоқда. Редакциямизга келаётган хатларнинг кўпчилиги ана шу ҳақда ҳикоя қилади.

Мана, қўлимизда Наманган область Уйчи районидаги Янгиқўрғон алоқа бўлимининг ходими Эргаш Каримовнинг лекция пропагандаси ҳақида ёзиб юборган хати. Автор район хўжаликларида лекция пропагандасини яхшилашда амалга оширилаётган ишлар ҳақида тўлқинланиб ёзади.

— Районимизда бу муҳим масалага катта эътибор берилмоқда. Кейинги вақтда райондаги Энгельс номли колхоз бошланғич партия ташкилоти лекция пропагандаси ишини анча жонлантириб юборди. Бу ерда турли касбдаги 24 сиёсий ахборотчи пахтакор, чорвадор, боғбонлар орасида сиёсий тушунтириш ишларини олиб боришяпти. Юбилей йили давомида 260 та лекция ва суҳбат ўтказилди. Шуларда 28 таси атеистик темага бағишланди. Айниқса лектор-пропагандистлардан А. Тўраев, Р. Тошпўлатова, С. Мўминов, С. Бобомирзаевларнинг «Фан ва дин», «Дин тўғрисида марксизм-ленинизм классиклари», «Янгича маросимлар ва янги анъаналар» деган темаларда ўқиган лекция ва суҳбатлари тингловчиларда жуда яхши таассурот қолдирди.

Наманган область Чуст район партия комитети кейинги пайтда сиёсий ахборотчилар билан ишлашни анча жонлантирди. Ҳозирги вақтда районда 400 га яқин сиёсий ахборотчи меҳнаткашлар ўртасида ғоявий-сиёсий, тарбиявий ишларни олиб боришяпти. Улар белгиланган планга мувофиқ мамлакатимиз ички ва ташқи сиёсати, хўжалик ва маданий қурилиш бўйича мазмунли лекция ва докладлар қилишмоқда. Район партия комитети қошига бирлашган сиёсий ахборотчилар бир неча секцияга бўлинган. Халқаро аҳвол секцияси аъзолари йил давомида 1900 дан ортиқ, сиёсий секция аъзолари 1900 та, сиёсий иқтисод секцияси аъзолари эса 1870 та лекция ўқишди. Бу ҳақда С. Нозимов хабар ёзиб юборган.

Партия ташкилотларига уюшган лектор ва сиёсий ахборотчиларнинг кўпчилиги пропагандистлардир. Улар партия ўқувида турли тўгаракларга бошчилик қилишади. Машғулотларни ҳаёт билан боғлаб, мазмунли ўтказишади. Буни айниқса Сирдарё область, Жиззах район хўжаликларида кўриш мумкин. Район колхоз ва совхозлари, мактаблар ва қурилиш ташкилотларида партия ўқуви намунали ташкил қилинган. Пропагандистлар ҳар бир машғулотни юксак савияда ўтказишга, тингловчиларга бирор янгилик, маънавий озиқ беришга ҳаракат қиладилар. Буни айниқса райондаги «Коммунизм» колхози мисолида кўриш мумкин. Бу ерда сиёсий ўқиш икки группада ташкил қилинган. Тингловчилар марксча-ленинча философия асослари, сиёсий иқтисод курси бўйича лекциялар тинглашади.

Райондаги «Зарафшон» ўрта мактабида эса «Ҳозирги босқичда коммунистик тарбия асослари» деган темада мазмунли машғулотлар ўтказилди. Шунингдек бошқа муассасаларда ҳам партия ўқуви шу куннинг талаблари асосида ташкил қилинган. Буни биз жиззахлик штатсиз мухбир М. Алиқуловнинг хатидан ўқийдимиз.

Газетхонларимиздан М. Салоев, Ш. Зокиров, Т. Усмонов, М. Холтоев, Р. Қурбонбоев, Р. Собиров ва бошқа кўплаб кишилар ўз хатларида партия ва комсомол ветеранлари, сиёсий ахборотчилар, яхши пропагандист лекторлар ҳақида, атеистик тарбия ва бошқа соҳалар бўйича, материаллар ёзиб юборишган.

ДЕҲҚОНЧИЛИК МАДАНИЯТИ ЮКСАЛИШИДА

КПСС Марказий Комитетининг 1970 йил июль Пленуми қарорларида деҳқончилик маданиятини юксалтириш масаласига жуда катта эътибор берилди. Бундан кейин қишлоқ хўжалигининг барча тармоқларини шу асосда тараққий эттириш таъкидланди. Биз деҳқончилик маданияти деганда ернинг донадорлигини муттасил ошириб бориш, уруғчиликни намунали йўлга қўйиш, минерал ва маҳаллий ўғитлардан самарали фойдаланиш, гербицидлар ва бошқа воситаларни қўллаб, бегона ўтларни бутунлай йўқотиш, экинлар, хусусан ғўзани қишлоқ хўжалик зараркунандаларидан муҳофаза қилишни тушунамиз. Пахта ва бошқа хил экинлар ҳосилдорлигини ошириш, маҳсулотнинг сорти ёки сифатини яхшилаш, унинг таннархи ва хўжаликнинг рентабеллигини ошириш ҳам деҳқончилик маданиятини юксалтиришга киради. Иқтисодий кўрсаткичларнинг юқори бўлиши, колхозлар ва совхозлар экономикасининг мустаҳкамланиши, меҳнаткашлар турмуш фаровонлигининг яхшиланиши ҳам кўп жиҳатдан деҳқончилик маданиятини нечоғли юқори поғонага кўтарилганига боғлиқдир.

Колхозчиларимиз меҳнатининг сўнгги беш йилликдаги якунини ундан аввалги беш йилликлардаги якунга қиёсласак, жуда катта ғалабаларга эришилганини аён бўлади. Доҳиймиз Владимир Ильич Ленин туғилган кунининг 100 йиллиги нишонланган сўнгги беш йилликдаги муваффақиятларимиз [illegible] дан улкандир. Шунинг учун ҳам халқимиз уни беш йилликларнинг зарбдори деб атамоқда.

Пахтачилик колхозимизда асосий тармоқ ҳисобланади, ундан келадиган даромад экономикада салмоқли ўрин тутади. Биз деҳқончилик маданиятининг [illegible] уруғчилик масаласини кун тартибига қўйганимиздан ва унинг тармоқни ривожлантириш орқали пахта ва юқори сорт пахта етиштириш, [illegible] «оқ олтин» [illegible] Бутун куч, техника воситалари, ички резервлар шу мақсад йўлига бўйсундирилди. Натижа кутилгандан ҳам зиёд бўлди. Беш йилликда пахта етиштириш қанча кўпайганини қуйидаги диаграммадан кўрсангиз бўлади.

Келтирилган диаграммадан кўриниб турибдики, колхозимиз беш йилликда давлат планида кўзда тутилганидан 6.600 тонна кўп пахта тайёрлади, ёки бошқачасига айтганда, пахта тайёрлаш юзасидан беш йилга белгиланган топшириқ тўрт йилда муваффақиятли бажарилди. Бу Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика Министрлар Совети деҳқончилик маданиятини юксалтиришга моҳирлик билан раҳбарлик қилаётганликларининг самарасидир.

Ўтган беш йиллик пахтакор деҳқонларнинг эсида қоладиган жуда кўп излар қолдирди, шу билан бирга янги беш йилликда пахтачиликни ривожлантириш, ҳосилдорликни кўтариш учун битмас-туганмас резервлар борлигини кўрсатди. Ўтган беш йилликда колхозимиз ҳосилдорликда барқарор нуқтани эгаллади, шу йўл билан ялпи тонна кўпайтирилса кўпайтирилдики, камайтирилмади. 1966 йилда гектаридан олинган ҳосил 36,5 центнер бўлган бўлса, беш йилликнинг якунловчи босқичи —1970 йилда 37,5 центнерни ташкил этди. Ҳосилдорликни оширишда кескин ўзгариш бўлмаяпти-ку деган савол туғилади. Шуни айтиш керакки, пахта майдонларимиз тош-тупроқли ерлардир. Бунинг устига иложи борича янги ер ўзлаштириб пахтазорларни 1500 гектарга етказдик. Ана шундай шароитда ҳар йили она-Ватанга планга қўшимча равишда 1500 — 1700 тонна «оқ олтин» армуғон этдик. Ҳозир пахта ерларимиз оби-тобига келди. Шунинг учун ҳам янги беш йилликнинг биринчи даврасн— 1971 йилда ҳар гектар ердан 40 центнердан пахта етиштиришни кўзда тутиб, режалар белгиладик.

Колхозчи-деҳқонларимиз ишнинг кўзини биладиган, қийинчиликларни усталик билан енгиш қўлидан келадиган омилкор бўлиб қолдилар. Режа белгилаб, мажбурият олишдан олдин ички имкониятларни ҳисоблаб чиқади, фан-техника ютуқлари, илғорлар тажрибасини ҳаётга татбиқ этиш чораларини ўйлайди. Ниҳоят, оз меҳнат ва маблағ сарфлаб, кўп маҳсулот олиш тадбирларини амалга оширади. Бутун йил давомида шу мақсад билан яшаб, меҳнат қилади. Масалан, тупроқнинг унумдорлигини ошириш масаласини олиб кўрайлик. Аслини олганда бу деҳқончилик маданиятини юксалтиришнинг энг муҳим омилидир.

Тупроқ унумдорлигини ошириш учун ҳамма чораларни кўряпмиз. Пахта-беда алмашлаб экишни жорий қиляпмиз, ерга минерал ва маҳаллий ўғит соляпмиз, ирригация-мелиорация тадбирларини амалга оширяпмиз, эрозияга қарши курашяпмиз. Лекин тупроқ картограммасига алоҳида аҳамият беряпмиз. Биз тупроқ картограммасини фақат сўнгги беш йилликдагина қўллай бошладик. Ҳали мукаммал картограммага эга эмасмиз. Аммо бу тадбир изчиллик билан амалга оширилган карталарда ҳосилдорлик гектар бошига 8-10 центнергача кўтарилди, пахта эрта пишди, сорт юқори бўлди. Шунинг учун янги беш йилликнинг биринчи босқичидаёқ ҳамма карталарнинг тупроқ картограммасига эга бўлиш тадбирларини кўраётирмиз, экинлар, хусусан ғўзаларни озиқлантиришни шунга қатъий амал қилган ҳолда ўтказамиз. Бу билан ҳосилдорликни кўтарибгина қолмасдан, кўплаб маблағни тежаб қолиш, агротехника тадбирларини ўз вақтида ўтказиш имкониятига эга бўламиз.

Деҳқончилик маданиятини юксалтириш ҳосилдорликни ошириш демакдир. Бизда 19 та пахтачилик бригадаси бор, шундан бештаси комплекс механизациялаштирилган. Уларга механизатор кадрлар бошчилик қилади. Хўжалик йилини якунлаганимизда қизиқ манзара юз берди. Г. Қаюмова бошчилик қилаётган комплекс механизациялашган бригадада 40 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 42 центнердан пахта хирмони кўтарилди. Бригадирнинг ўзи машинада 100 тонна «оқ олтин» терди. Шербобо Тошбобоев бошлиқ комплекс механизациялашган бригадада ҳам 44 центнердан ҳосил олинди. Шербобо 150 тонна пахтани бункерлардан тўкди. Шариф Дўстов, Шокир Ҳамроев, Очил Бозоров бригадалари ҳам шундай яхши натижаларга эришди.

Лекин, ер, об-ҳаво, сув, иқлим шароити бир хил бўла туриб, уларга нисбатан паст ҳосил олган бригадалар ҳам йўқ эмас. Аҳволни батафсил таҳлил қилиб чиқдик. Ўша бригадаларнинг аъзолари ҳам пахтакорлик номини шарафлаш учун курашади, ҳосилдорликни кўтаришга ҳаракат қилади. Бироқ нишонга олган чўққисига чиқолмайди. Бунга сабаб шуки, дала ишлари тўла машиналаштирилмагани туфайли агротехниканинг тадбирларини ўтказиш чўзилиб кетади, оқибатда ҳосил чўғи кам бўлади. Терим даврида қўл кучи етишмай ҳосилнинг бир қисми нобуд бўлади. Бундан чиқадиган хулоса шуки, комплекс механизациялашган пахтачилик бригадалари сонини кўпайтириш керак, уларга механизатор кадрларни бошлиқ қилиб тайинлаш лозим. Биз янги беш йилликда комплекс механизациялашган бригадалар сонини ҳозиргига нисбатан икки-уч баравар кўпайтиришни кўзда тутмоқдамиз. Шуни ҳам айтиш керакки, нисбатан паст ҳосилли бригадаларни юқори ҳосилли бригадалар даражасига кўтарсак, қўшимча минг тонна атрофида пахта тайёрлаш имкониятига эга бўламиз.

Правление ва партия ташкилоти хўжалик ҳамма тармоқларининг рентабелли бўлишини таъминлаш, хўжалик ҳисобида ишлашга кўчириш чораларини кўряпти. Аммо бу тез, осонликча бўладиган иш эмас. Кўп меҳнат сарфлаш, тадбирлар қўллаш, қийинчиликларни енгишга тўғри келади. Сабаби, гоҳ об-ҳаво ноқулай келса, гоҳ айрим кишилар ношудлик қилади. Оқибатда бир тармоқдан олинган соф фойдани иккинчи тармоқнинг зарари кемиради. Шу важдан жуда устакорлик билан иш олиб бориш талаб этилади.

Бир мисол. Пахтачиликдан доимо соф фойда оламиз. Лекин чорвачиликдан зарар кўрдик. Бунинг сабаблари ўрганилганда шу нарса маълум бўлдики, сигирларнинг сути кам, ўртадан паст семизликдаги қорамоллар гўштга топширилади, чўчқачилик ва паррандачиликни ривожлантиришга эътибор берилмайди. Ана шу камчиликларни тугатишга қаратилган қаттиқ чоралар кўрдик, фермалар малакали кадрлар билан мустаҳкамланди, уларга талабчанлик кучайтирилди. Натижа яхши бўлди, 1966 йилда 220 тонна сут, 73 тонна гўшт тайёрланган бўлса, беш йилликнинг охирига келиб 350 тонна сут, 130 тонна гўшт тайёрланди. Фермаларимиз тўла хўжалик ҳисобида ишлашга кўчди. Бундан катта иқтисодий фойда олинаётир. Ўтган беш йиллик барча тармоқларни соф фойда келтирувчи соҳага айлантириш билан характерланди. Янги беш йиллик эса бу соҳада мисли кўрилмаган ғалабаларга эришилган давр бўлади.

Деҳқончилик маданиятини кўтариш ҳақида гап борганда пахта теримини тўла машиналаштириш масаласини четлаб ўтиш мумкин эмас. Аслини олганда пахта терими энг оғир, машаққатли, шу билан бирга шарафли иш бўлиб, хўжалик йили шу билан якунланади. Колхозимиз асосан уруғчилик хўжалиги, бошқа пахтакор колхозлар, совхозларга уруғлик чигит етказиб берамиз. Баъзан уруғчилик хўжаликларида теримни машиналаштириш мақсадга мувофиқ эмас деган гапларни эшитамиз. Бу фикрга мутлақо қўшилиб бўлмайди. Уруғчилик хўжаликларида ҳам теримни машиналаштириш мумкин ва лозим.

Ўтган йили машиналарда 1800 тонна пахта терилди. Шуниси қувончлики, бункерлардан тўкилган пахтанинг ҳаммаси уруғликка қабул қилинди. Машина теримидан 64 минг сўм соф фойда кўрган бўлсак, давлатга уруғлиқ пахта сотишдан 200 минг сўмга яқин фойда олдик. Партия ва ҳукуматимиз пахтакор хўжаликлар ҳақида кун сайин ғамхўрлик қилаётирлар. Тайёрлов пунктлари ёки пахта тозалаш заводларига юқори сорт пахта қанча кўп етказиб берилса, даромад шунча ошяпти. Биз ўтган йили фақат сортнинг яхшиланиши, биринчи сорт пахтанинг кўпайтирилишидан 148 минг сўм даромад олдик. Келтирилган рақамлардан кўриниб турибдики, уруғчилик хўжаликларидан ҳам пахта теримини тўла машиналаштириш учун ҳамма шарт-шароит ва имкониятлар бор, янги беш йилликда улардан самарали фойдаланиш ҳаммамизнинг муқаддас бурчимиздир.

Ўтган беш йилликнинг характерли хусусиятларидан бири шу бўлдики, колхозчиларимизнинг меҳнатга муносабати тубдан ўзгарди. Улар пахта далалари, сут-товар фермалари, боғ-роғлар, маккажўхоризорлар ва бошқа жойларда тер тўкиб ишлашни, моддий бойликлар яратишни ўзларининг колхоз Уставида белгиланган бурчи деб билдилар. Интизом, ташаббускорлик кучайди, топширилган иш учун маъсулият ҳисси ошди. Ҳар ким ўз участкасида жонбозлик кўрсатиб ишлади. Колхоз Уставида белгиланган меҳнат минимуми ошириб бажарилди. Натижада мева, узум, картошка, сабзавот маҳсулотлари тайёрлаш топшириқлари ҳам 120—150 процент адо этилди. Хўжалик ўзини-ўзи сараланган уруғлик билан таъминлади. Бу билан келгусида ана шу экинлар ҳосилдорлигини оширишга мустаҳкам замин яратди.

Ватан, халқ ва партия олдидаги муқаддас бурчни шараф билан адо этиш колхозчи-деҳқонларнинг сиёсий ва ғоявий жиҳатдан камол топганини кўрсатувчи фактордир. Партия Марказий Комитетининг 1970 йил июль Пленуми ҳужжатларида «маҳсулот етиштириш ва уни сотиш плани—ҳамма учун қонун ва бу қонунга маъсулиятсизлик билан муносабатда бўлишга принципиал, қатъий баҳо бериш зарур» дейилади. Биз шуни қувонч билан таъкидлаймизки, халқимиз 30 хилга яқин қишлоқ хўжалик ва чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ва давлатга сотиш планларини қонун деб билди, маъсулиятни тўла англаган ҳолда бу планларнинг ошириб бажарилишини таъминлади. Партия ташкилоти меҳнаткашларнинг куч-ғайратини ривожлантириш, меҳнат активлигини оширишга, социалистик мусобақани кучайтиришга қаратилган ҳамма чораларни кўрди, янги беш йилликда ҳам кўраверади. Меҳнатда, ҳаётда ҳаммага намуна бўлиб келган, авангардлик ролини ўйнаган коммунистларимиз бундан буён ҳам ўз анъанасига содиқ бўлиб қолаверадилар.

Партиямиз ҳамма нарса инсон учун, инсоннинг бахт-саодати учун деган коммунистик шиорни изчиллик билан амалга оширяпти. Ҳалол меҳнат қилиб, кўп маҳсулот етиштиринг-у кўп иш ҳақи олиб оила аъзоларингиз билан бадавлат ҳаёт кечиринг! Бугуннинг шиори ана шундай. Колхозимиз аъзолари бутун беш йиллик давомида жонбозлик кўрсатиб меҳнат қилди, кўздан яшириниб ётган катта резервларни топиб, коммунизмнинг моддий-техника базасини яратишга хизмат қилдирди. Натижа ҳам шунга яраша—қувончли бўлди. Сўзимизнинг исботи учун айрим рақамларни тилга оламиз.

Беш йилликнинг боши—1966 йилда колхозимиз бўйича бир киши-кунининг қиммати 4 сўм 61 тийин эди. Беш йилликнинг охири—1970 йилга келиб бир киши кунининг қиммати 5 сўм 80 тийинга кўтарилди. Колхозчиларимизга берилаётган сут, гўшт, сабзавот маҳсулотлари, мева-чева бу ҳисобга кирмайди. Шербобо Тошбобоев, Ғулом Рўзиев Мустафо Муродов, Шоймардон Тўхсанов, Раззоқ Бозоров каби меҳнатсевар колхозчилар хонадони ҳар йили 8—10 минг сўмдан даромад олаётир.

Биз давлат, коллектив хўжалик манфаатини ҳамма нарсадан устин қўямиз, жамоат бойлигини муттасил кўпайтириб боришни муқаддас бурч деб биламиз. Деҳқончилик маданиятини юксак поғонага кўтариш туфайли колхозимизнинг пул даромади йилдан-йилга кўпайди. Шу асосда бўлинмас фонддаги маблағ ҳам ортиб бораётир. Буни қуйидаги диаграммадан билиб олишингиз мумкин. Ўтган беш йилликда умумий пул даромадининг кўпайиши:

Бўлинмас фонддаги маблағ 600—670 минг сўмни ташкил этаётир. Колхозимиз қишлоқлари шаҳар типида қайта қуриб бўлинай деб қолди. Колхозчи деҳқонларимизнинг турмуши тобора яхшиланяпти. Одамларнинг кайфияти чоғ бўлгач, улар меҳнатда янги зафарлар сари интиляпти. Бу эса моддий бойликлар яратишни янада кўпайтириш, деҳқончилик маданиятини юксалтиришнинг муҳим омилидир.

Изли-қутли келган 1971 йил колхозимиз ва колхозчиларимиз ҳаёти ва фаолиятида янада улкан ғалабаларга эришилган йил бўлади.

Ғ. БОБОЁРОВ,
Қашқадарё область Шаҳрисабз районидаги Ленин номли колхоз раиси, Ўзбекистон ССР Олий Совети депутати.
Қ. ҚУРБОНОВ,
колхоз партия комитетининг секретари.

АХБОРОТ

МУХБИРЛАРИМИЗ ХАБАР БЕРАДИЛАР

ЎҚУВЧИ ҚИЗЛАР ОРКЕСТРИ

КАТТАҚЎРҒОН. («Совет Ўзбекистони» мухбири). Шаҳардаги Киров номли мактабда ўқувчи қизлардан иборат оркестр ташкил қилинди. С. Аҳадова, Б. Жўраева, М. Аминова, А. Мирзаева каби юқори синф ўқувчиларидан ташкил топган духовой оркестр коллективи Октябрь байрами, Самарқанд шаҳар юбилейи кунлари ўз маҳоратларини биринчи марта намойиш қилди. Эндиликда улар шаҳар тантаналари, ўз мактабларидаги кеча ва йиғилишларда ҳам санъат ихлосмандларига хизмат кўрсатмоқдалар.

Л. ЭРГАШЕВ.

МЕДАЛЛАР МУБОРАК

НАМАНГАН. («Совет Ўзбекистони» мухбири). Поп районидаги Ленин номли колхоз — областдаги илғор хўжаликлардан бири. Ўтган йили колхозда ҳосилдорлик 40 центнердан ошиб кетди. Бу ютуқ муносиб баҳоланди. Бутуниттифоқ Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмаси Бош комитети хўжаликни биринчи даражали диплом олди. Юқори ҳосилли бригада бошлиғи У. Сотимов олтин медаль, колхознинг бош агрономи Расулжон Ғофуров кумуш медаль, бригада бошлиғи Ж. Ботиров, механик С. Ғофуров, сувчи Т. Нормирзаев, пиллачилик звеносининг бошлиғи Э. Исмоиловалар бронза медаль ва пул мукофотлари билан тақдирландилар.

О. ЖУМАНАЗАРОВ.

ҒОЛИБЛАР

БУХОРО, («Совет Ўзбекистони» мухбири). Бу ерда СССР биринчилиги учун стол тенниси бўйича Бутуниттифоқ зонал мусобақалари бўлиб ўтди.

Мусобақада эркаклар ўртасида биринчиликни СССР спорт мастери Г. Циклаури (Тожикистон ССР), спорт мастерлигига номзод К. Терлицкий (Қозоғистон ССР) эгаллашди. Ўзбекистонлик В. Тюкоченко, қозоғистонлик А. Топпоновлар кескин мусобақадан кейин иккинчи ўринни олдилар.

Теннисчи аёллар мусобақаларининг якуни қуйидагича: СССР спорт мастери қозоғистонлик А. Сариқбоева, И. Березовскаялар мусобақа ғолиби бўлдилар. Ўзбекистонлик спорт мастерлигига номзод Л. Саидова, Л. Ҳабибовалар учинчи ўринни олдилар. Команда ҳисобида биринчи ўрин қозоғистонликларга берилди.

Юқорида номлари қайд қилинган мусобақа ғолиблари Каунасда стол тенниси бўйича ўтказиладиган Бутуниттифоқ мусобақасининг финал ўйинларида қатнашиш ҳуқуқига эга бўлдилар.

Т. НАЗИРОВ.

АХЛОҚ МАВЗУИДА

ТИЛ ДИЛНИ РАНЖИТМАСИН

«Тилинг дўстинг, тилинг душманинг» деб бекорга айтмаган доно халқимиз. Киши бир оғизгина сўз билан энг яқин кишисининг ёки ҳамсуҳбати дилини ранжитиши, ширин, маъноли, дилхуш сўзлари билан кишилар қалбига йўл топиб, беҳад шод этиши ҳеч гап эмас.

Дейлик; оғир математик проблемани ҳал этмоқдасиз. Тўғри ечилмади. Текширдингиз. Биттагина ишорада хато кетибсиз. Уни тузатдингиз. Муаммо ҳал этилди. Тузатилмайдиган муаммолар ҳам бор. Айтайлик, бемор ҳаётини сақлаб қолиш учун зарур дори тайёрлаяпсиз. Адашиб, бирон миллиграмм кераксизидан солиб юбордингиз. Бу билан бемор ҳаётига қанчалик завол етказганингизни тасаввур қилинг! Дарвоқе, шундай ҳовлиқиб бепарволик билан айтилган бир оғиз сўз ҳам ҳамсуҳбатингизнинг дилини хуфтон этиши, бир умрга жароҳатлаши мумкин-ку!

Автобусда одам кўп, тиқилинч. Игна ташласанг ерга тушмайди. Ўрта ёшлардаги, барваста гавдали одам кишиларни икки тарафга итариб ташлаб, олға бораётган эди. Қаршисида ёш бола чиқиб қолди. Шунда у:

— Йўлдан қочсанг-чи, зумраша, оёқ остида чувалашмай! — деб бақирди.

Ҳайрон қолган бола эса:

— Кечирасиз, амаки, тиқилинчни кўринг, — деб жавоб берди. Ёш болага айтилган юқоридаги дағдағага ўрин борми? Йўқ. Шу билан у боланинг покиза дилини ранжитди.

Жамоат жойларида бунақанги «бурро» тилини ўйламай-нетмай ишлатаверадиганлар учраб туради. Улар оғзимиздан чиқаётган ҳар бир сўзда инсонпарварлик, камтаринлик, ширинсуханлик ва ғамхўрлик мужассам бўлиши лозимлигини унутадилар.

Тил маданияти, ширинсуханлик, одамийлик намуналари, айниқса, инсонлар тақдири ҳал этиладиган жойларда ишлайдиган кишиларда устун турмоғи лозим.

Бир воқеа ёдимга тушиб кетди. Пайариқ райони прокурор ёрдамчиси Мирзаевга учрашиш ниятида унинг ҳузурига бордим. Қабулхонада секретарь аёл билан саломлашдим. У Мирзаев ҳузурида одам борлигини айтди. Кутдим. Хона ичидан чунонам бақириқ эшитилардики, чўчиб кетдим. Бир вақт хонадан эллик ёшлардаги кекса йиғлаб чиқди. Секин эшикни очдим.

— Ассаломуалайкўм, мумкинми?

— Ўтиринг! — деди оқ нейлон кўйлакдаги ёш йигит овозини борича. — Кимсиз? Нима учун келдингиз?

— Мен кечаги воқеа асосида сиз билан...

Оғзимдаги оғзимда қолди.

— Яна уруш-жанжал қилдингизми? Оғайнингиз Кодексдаги барча моддаларга тегишли жиноятларни қилган, Кодексни унинг бўйнига илиб қўйиш керак!

— Кечирасиз, мен...

— Олифталик қилманг! Бўлмаса, сизни ҳам олиб бориб...

Унинг олдидан ёқамни ушлаган ҳолда қайтиб чиқдим. Прокурор ёрдамчиси ўртоқ Мирзаев салом-алик у ёқда турсин, ҳатто ҳол-ҳавол ҳам сўрамади. Мени кимгадир ўхшатдими ёки ҳамма билан шундай муомалада бўладими, била олмадим.

Идорадан ҳижолат бўлиб чиқдим-да, район милицияси идорасига қараб йўл олдим. Милиция бошлиғи вазифасини бажарувчи Носир Пайшанов билан учрашдим. У мени қизиқтирган масалани атрофлича тушунтириб берди. Унга чин қалбдан миннатдорчилик билдирдим. Унинг идорасидан бутунлай бошқа кайфият билан чиқдим.

Биз коммунизмнинг пойдевори яратилаётган ажойиб даврда яшамоқдамиз. Ана шу давр кишилари тилидан дилни ранжитувчи сўзлар чиқмаса деймиз. Уфқни гўзал қилган қуёшнинг нури бўлса, инсонни унинг тили гўзал қилади-ку! Шундай эмасми, ахир...

Э. МУЗАФФАРОВ,
Самарқанд Давлат қурилиш ва меъморчилик институтининг ўқитувчиси.

БОСИЛМАГАН МАТЕРИАЛЛАР ИЗИДАН

ОГОҲЛАНТИРИЛДИ

10 ноябрда Наманган станциясида 257-Наманган — Тошкент поездига билет олдим. Вагонга чиқсам, жой банд. Шу ўринга бошқа кишига ҳам билет сотилган экан. Ҳа, майли, кассир бир адашгандир деб ўйласам, сарсон бўлган битта мен эмас эканман. Шу куни ўндан ортиқ жойга қўшалоқ билет сотилган экан. Бу албатта Наманган темир йўл станцияси ходимларининг масъулиятсизлиги оқибатидир. ТошДУ студенти Маматвалиевнинг юқоридаги мазмундаги хатини редакция текшириш ва чора кўриш учун Ўрта Осиё темир йўл бошқармасига юборган эди.

Ўрта Осиё темир йўли Фарғона бўлимининг бошлиғи ўртоқ Ҳ. Маҳкамов редакцияга қуйидагиларни хабар қилди.

Хатда келтирилган фактлар тўла тасдиқланди. Наманган станциясининг кассири ўртоқ Зобцинага нотўғри билет сотгани учун виговор эълон қилинди. Ишда яна чалкашликка йўл қўйса вазифасидан четлаштирилиши айтилиб, огоҳлантирилди.

Билет-багаж кассирлари ишини етарли назорат қилмагани учун Наманган темир йўл станцияси вокзалининг бошлиғи ҳам огоҳлантирилди.

«ТУ-154» ҲАВО ЛАЙНЕРИ СИНОВДА

Шу кунларда СССРда хизмат кўрсатган учувчи Григорий Александрович Никифоровни бўш вақтдан кўра иш вақти кўпроқ. Чунки, у бошлиқ экипаж яна бир янги самолётни Ватан осмонларида синаб кўрмоқда. Ҳозирнинг ўзидаёқ Г. А. Никифоров раҳбарлигидаги моҳир учувчилар дастлабки бир неча юз соатлик учиш топшириқларини бажариб қўйдилар. Лекин бу билан иш ҳали тугамайди. Янги пўлат лочинда яна қанчадан-қанча ҳаво йўлларини босиб ўтиш керак бўлади.

Тез кунларда СССРнинг бепоён ҳаво йўлларида «ТУ-154» самолёти мунтазам қатнай бошлайди. Чунки, бу машинани кўплаб ишлаб чиқаришга ва фойдаланишга топширишга қарор қилинди. Шу маркадаги машиналардан бири Гражданавиацияси давлат илмий-текшириш институтининг ихтиёрига топширилди. Ҳозир бу ерда машинани синаб кўриш ишлари олиб борилмоқда.

Жумладан, янги машина қанча кўп юк кўтара олиши ҳамда шу юк билан қандай тезликда уча олиши каби турли хил текширувлар ҳамда синовларнинг турли хил вариантлари қўлланмоқда. Самолётда кундуз кунлари ҳам, тунги соатларда ҳам бир хилда учиб кўрилмоқда, у турли баландликларда ва шароитларда синаб кўрилмоқда. Шунингдек штурман ва борт радист ўрнида ишлатилган автомат системаларининг иши синчиклаб ўрганилмоқда.

Бундан ташқари самолётдаги ички жиҳозлар, пассажирларга яратилган қулайликлар, креслоларнинг тузилиши каби бошқа хил зарур нарсалар ҳам синов пайтида назарга олинмоқда. Самолёт синовида стюардессалар ҳам актив иштирок этишяпти. Улар пассажир салонига, ундаги қулайликларнинг қай даражада эканлиги, самолётдаги маиший жиҳозлар уларнинг ҳам холисона баҳоларини олмоқда.

Хуллас, тез кунларда «ТУ-154» самолёти гражданларга хизмат қила бошлайди. Синов ишларига, юқорида айтганимиздек, моҳир синовчи учувчи Григорий Александрович раҳбарлик қилмоқда. Шунинг билан бирга у қатор ёш учувчиларнинг педагоги ҳамдир. Чунки Григорий Александрович ўз шогирдларига бу янги ҳаво лайнерида учиш санъатидан сабоқ ҳам беради. Суратларда: (юқорида) СССРда хизмат кўрсатган учувчи Г. А. Никифоров ҳамда у синов ўтказаётган «ТУ-154» самолёти тасвирланган.

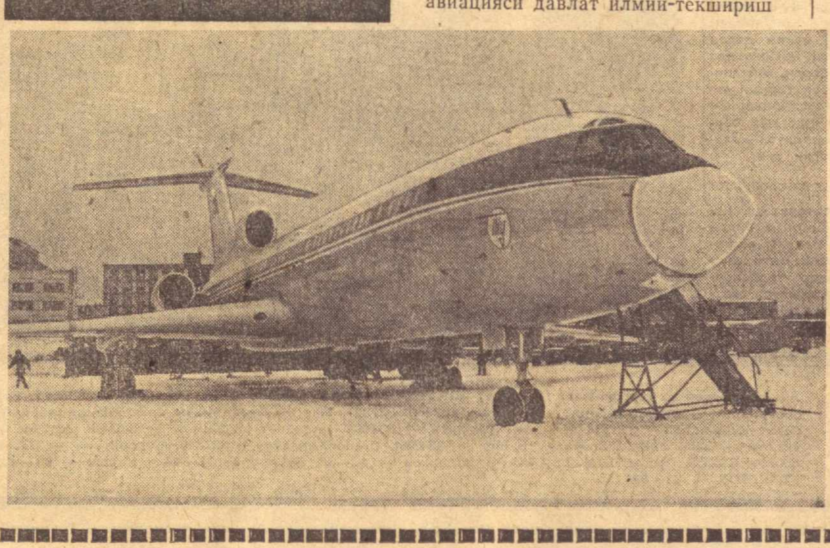

М. Батиев фотоси (АПН).

Футбол

БИРИНЧИ ЎРИН— АЛЬБЕРТ ШЕСТЕРНЕВГА

Армия Марказий спорт клуби ва мамлакат терма командасининг капитани Альберт Шестернев — 1970 йилнинг «энг яхши футболчиси» деб аталди. 56 матбуот органи, радио ва телевидение шарҳловчилари «Футбол-хоккей» ҳафталик газетасининг анъанавий савол-жавобида 91 овоз билан Шестерневга биринчи ўринни бердилар. Ўн икки журналист унга иккинчи ўринни ва фақат бир журналист учинчи ўринни берди. Савол-жавоб якунида Шестернев 298 очко тўплади. Армия Марказий спорт клубининг ўйинчиси Владимир Федотов 159 очко билан иккинчи ўринга чиқди. Журналистлар учинчи ўринни 73 очко тўплаган «Торпедо» Москва командасининг дарвозабони Виктор Банниковга бердилар.

Йилнинг энг кучли ўнта футболчилари орасида Геннадий Еврюжихин («Динамо», Москва), мамлакат биринчилигининг энг кучли ҳужумчиси Гиви Нодия («Динамо», Тбилиси), Владимир Эштреков («Динамо», Москва), Иосиф Сабо («Заря», Ворошиловград), Анатолий Бишовец («Динамо», Киев), Анзор Кавазашвили («Спартак», Москва) ва ўтган йил конкурсининг ғолиби Владимир Мунтян («Динамо», Киев) бор.

Аввалги олти конкурснинг ғолиблари қуйидагилар бўлганлигини эслатиб ўтамиз: Валерий Воронин (1964—1965 йиллар), Андрей Биба (1966 йил), Эдуард Стрельцов (1967—1968 йиллар) ва Владимир Мунтян (1969 йил).

МЮЛЛЕРНИНГ ОЛТИН ТЎПИ

Мексикадаги жаҳон чемпионатида энг кўп тўп урган, Германия Федератив Республикаси терма командасининг ҳужумчиси Герд Мюллер 1970 йилда Европанинг энг яхши футболчиси деб топилди. Франциянинг «Франс футбол» ҳафталик газетаси спорт журналистлари ўртасида ўтказган анъанавий савол-жавоб якунлари шундан иборат бўлди. Европанинг 30 дан ортиқ мамлакати журналистлари қатнашган бу референдум лауреатига анъанавий соврин — «олтин тўп» топширилади.

Қитъамизнинг энг яхши деб тан олинган ўн футболчиси орасида СССР терма командасининг капитани Альберт Шестернев ҳам бор

(ТАСС).

ДУНЁ ХАРИТАСИ ОЛДИДА

1970 йил ва халқаро ҳаёт

ИККИ ДУНЁ— ИККИ СИЁСАТ

(◆ В. И. ЛЕНИН ЙИЛИ ◆ ТИНЧЛИК МАНФААТЛАРИНИ КЎЗЛАБ ◆ ИМПЕРИАЛИЗМ ФОШ БЎЛМОҚДА ◆ ТАРИХ САБОҚЛАРИ ◆ ТАРАҚҚИЁТНИНГ БОШ ЙЎЛИ).

1970 йил хотирамизда сўнмас из қолдириб, биз билан хайрлашди. Тарих саҳифаларига зафарли йил, кураш ва ғалабалар йили бўлиб кирган 1970 йил ажойиб воқеаларнинг гувоҳи бўлди. Бутун планетамиз янги, социалистик дунёнинг асосчиси, халқларнинг улуғ доҳийси В. И. Ленининг туғилган кунига 100 йил тўлганини катта байрам қилди. В. И Ленининг 100 йиллиги марксизм-ленинизм ғояларининг бутун жаҳон бўйлаб кенг, ғолибона тарқалаётганлигининг навбатдаги улуғ намойиши бўлди. В. И. Ленининг шонли юбилейи капитал зулмига қарши пролетариатнинг синфий кураши кучайган, бу тарихий олишув капиталистик дунёни ларзага келтираётган бир пайтда ўтди. Коммунистлар улуғ армиясининг сафларига навбатдаги янги минг-минглаб оташин курашчилар келиб қўшилди. Фақатгина 1970 йилнинг ўрталарида Франция Компартияси 25 минг кишига, Аргентина Компартияси 17 минг кишига, Италия Компартияси 85 минг кишига кўпайди. Чили, Уругвай, Колумбия ва бошқа мамлакатларнинг Компартиялари сафлари ҳам анча ортди.

* * *

Совет Иттифоқи ва бошқа социалистик давлатлар 1970 йилда ҳам тинчлик ва халқаро хавфсизликни мустаҳкамлаш учун, империализмнинг айби билан сақланиб қолаётган Яқин Шарқ ва Ҳинди-Хитойдаги тангликка барҳам бериш ҳамда жаҳон сиёсатининг ечилиши лозим бўлган проблемаларини тинч музокаралар йўли билан ҳал қилиш учун ҳамма чораларни ишга солдилар. Тинчлик манфаатларини кўзловчи бу актив дипломатик фаолият, сўзсиз, ўз меваларини берди. 1970 йилнинг 12 августида Москвада Совет — Ғарбий Германия шартномаси имзоланди. 7 декабрда Польша Халқ Республикаси билан ГФР ўртасида ҳам худди шундай шартнома тузилди. 1970 йилда ГДР ва ГФР ҳукумат бошлиқларининг учрашувлари ҳам бўлиб ўтди. Булар Европадаги бугунги аҳволни нормаллаштириш, қитъада хавфсизлик системасини вужудга келтириш, бу ерда жойлашган халқлар ва давлатлар ўртасида яхши қўшничилик ва ҳамкорлик алоқаларини ўрнатиш учун тарихий аҳамиятга эга бўлган воқеалардир.

Умумевропа Кенгашининг тезроқ чақирилишини 1970 йилдаги бўлиб ўтган воқеалар ҳам тақозо қилди. Совет — Ғарбий Германия шартномасининг вужудга келиши эса, бу Кенгашнинг дарҳол ўтказилиши учун янги имкониятлар очиб берди. Бу тарихий имкониятдан фойдаланиб қолиш лозимлигини кўпгина сиёсий, жамоат арбоблари, матбуот органлари таъкидлаб ўтди. Совет Иттифоқи ва бошқа социалистик мамлакатларнинг қилаётган тинчлик фаолиятлари туфайли туғилаётган имкониятлардан фойдаланмаслик кечирилмас гуноҳ бўлишини Европанинг қатор давлат арбоблари ҳам эслатиб ўтдилар. Маълумки, Умумевропа Кенгаши чақириш ҳақидаги олижаноб ғоя ташаббускорлари ҳам социалистик давлатлар бўлган эдилар. 1970 йилнинг декабрида Варшава Шартномасида иштирок этувчи давлатлар партия-ҳукумат раҳбарларининг Берлинда бўлиб ўтган учрашуви ҳам тинчлик ва хавфсизликни мустаҳкамлаш борасидаги муҳим воқеа бўлди. Шунинг учун ҳам қатор чет эл матбуот органлари ушбу учрашув эълон қилган ҳужжатни «Тинчлик баёноти» деб атади.

Лекин 1970 йилда халқаро майдонда империалистик пойтахтларнинг халқаро ҳаётни заҳарлаётган, ер куррасининг гоҳ у ерида, гоҳ бу ерида кескинлик вужудга келтираётган агрессив дипломатияси ҳам иш юритиб келди. Худди ана шу империализмнинг босқинчилик сиёсати туфайли жаҳон сиёсатининг туб масалалари ҳал қилинмай, яна эски 1970 йилдан янги 1971 йилга мерос бўлиб ўтди. 1970 йилда Ҳинди-Хитойдаги Америка агрессияси, Яқин Шарк мамлакатлари халқларига қарши Исроил босқинчиларининг иғвогарлик ҳаракатлари давом этди. Президент Никсоннинг ёвуз доктринасини ҳаётга татбиқ қилаётган расмий Вашингтон эса «вьетнамлаштириш» орқали Ҳинди-Хитойдаги урушни янада кучайтирди. 1970 йилнинг кўкламида АҚШ ҳарбийлари халқаро ҳуқуқ нормаларини қўпол равишда бузиб, бетараф Камбоджага бостириб кирдилар. Камбоджага қилинган Америка интервенцияси бутун Жануби-Шарқий Осиёдаги аҳволни янада оғирлаштириб, ушбу райондаги тинчлик ва хавфсизлик ишига катта путур етказди.

Халқаро майдонда танглик ва кескинлик вужудга келтираётган бу сиёсат ҳам жаҳон, ҳам Америка жамоатчилиги томонидан қаттиқ қораланмоқда. АҚШнинг Вьетнамдаги авантюраси Американинг ўзи учун ҳам жуда қимматга тушмоқда. Пентагон ҳозиргача бу мудҳиш урушга 150 миллиард доллар сарфлади, Америка солдатлардан 30 минг киши ўлдирилди ва 300 мингги ярадор қилинди. Лаос, Вьетнам, ва кхмер халқларига қарши Америка ҳарбийларининг қилаётган жиноятлари давом этаётган бир пайтда Оқ уйдаги юқори мартабали кишиларнинг тинчлик ҳақидаги сўзлари аслида ҳақиқатдан анча йироқ нарсалар бўлиб чиқмоқда. Шунинг учун ҳам яқинда «Нью-Йорк таймс» газетаси «Америкаликлар президент Никсоннинг «тинчлик» планларига асло ишонмайди» деб ёзди.

* * *

Яқин Шарқдаги хатарли аҳвол 1970 йилда ҳам жамоатчиликнинг диққат марказида турди. БМТнинг 1967 йил 22 ноябрдаги қарорини бажаришдан бош тортиб келаётган Исроил ашаддийлари араб халқларига қарши қилаётган иғвогарликларини давом эттирдилар. Ҳарбий иғвогарлик 1970 йилда ҳам Тель-Авив ҳукуматининг бош йўли бўлиб келди. Ҳарбий мақсадлар учун Гольда Меир ҳукумати 1970 йилда 4 миллиард Исроил фунти сарфлади. Бу рақам олтин погонлилар томонидан янги, 1971 йилда 5 миллиард фунтга етказилмоқчи. Сўзсиз, Вашингтон ва бошқа империалистик пойтахтлардан иқтисодий ва ҳарбий ёрдам келиб турмаганда эди, Тель-Авив бунчалик ҳаддидан ошмаган бўларди.

Яқин Шарқдаги воқеаларнинг ривожланиши империализмнинг ушбу райондаги сиёсати фош бўлаётганлигини, араб халқларининг бирлиги тобора мустаҳкамланиб бораётганлигини кўрсатиб берди. 1970 йилда БАР, Судан, Ливия ва Сурия давлатларидан иборат федерациянинг тузилганлиги араб дунёсидаги энг катта воқеа бўлди. Араб халқларининг адолатли кураши ғалаба билан тугаши шак-шубҳасиздир. Яқин Шарқда анча йиллардан бери бузғунчилик қилаётган Исроил ҳукумати ўзининг барча қалтис қадамлари учун тарихнинг одил суди олдида албатта жавоб беражагини унутмаслиги керак.

* * *

1970 йил Латин Америкаси ва Осиёда, Африка ва ер куррасининг бошқа ерларида миллий-озодлик ҳаракати олиб бораётган халқларга янги тарихий ғалабалар келтирди. Жаҳон революцион кучларининг капиталга қарши кураши янги босқичга кўтарилди. Цейлон ва Чилида бўлиб ўтган парламент ва президент сайловларида ушбу мамлакатлардаги сўл ва прогрессив кучларнинг ғалаба қилиши, тузилган ҳукуматлар составига Компартия вакилларининг киритилиши империализмга берилган қақшатқич зарба бўлди. 1970 йилда ҳам кўпгина давлатлар ўзларининг сиёсий ва иқтисодий мустақилликларини таъминлаш учун, прогрессив тараққиётнинг катта йўлига чиқиб олиш учун ҳаракат қилдилар. Судан, Жазоир, Сомали, Ливия, Чили, Цейлон, Жанубий Яман, Боливия, Перуда чет эл банклари ва компанияларини национализация қилиш давом этди. Биргина Чилининг ўзида 26 шахсий банк ва кўпгина чет эл корхоналари национализация қилинди. Ўзга мамлакатларнинг миллий бойликларини талон-торож қилишга одатланиб қолган монополияларнинг зулми ана шу тариқа синдирилмоқда.

* * *

1970 йил капиталистик дунёни ларзага келтирди. Бутун йил давомида телетайп ленталари капиталистик дунё мамлакатларидан синфий курашнинг тобора авж олаётгани ҳақидаги хабарларни келтириб турди. Ишчилар, деҳқонлар ва меҳнаткаш зиёлиларнинг монополия ва капитал зулмига қарши чиқишлари янада кескин тус олди. Капитал мамлакатларида ишсизлар сони ошмоқда, нарх-наво кўтарилиб, меҳнаткашларнинг моддий аҳволи тобора ёмонлашмоқда. Масалан, АҚШда ишсизлар сони 1969 йилнинг июлидан то 1970 йилнинг майигача 1,3 миллион кишига етди, Англиядаги ишсизлар сони 660 мингга етди. Кейинги 30 йилда ишсизлар сони бунчалик кўпаймаган эди.

* * *

Социалистик системанинг афзалликларини 1970 йил ҳам исботлади. Социалистик ҳамдўстлик мамлакатлари ўтган йилда ҳам катта тарихий ғалабаларни қўлга киритдилар. Совет Луноходи Ой юзида биринчи трасса очди. «Совет Иттифоқида, — деб ёзди шу муносабат билан Ғарб газеталаридан бири, — илмий-фантастик романлардаги орзулар амалга ошмоқда». Жаҳон халқларининг луғати янги сўз — «Луноход» сўзи билан бойиди.

Совет давлатининг энг биринчи декретларидан бири В. И. Ленин имзолаган «Сулҳ ҳақидаги декрет» эди. КПСС, совет халқи Ленин васиятларига амал қилиб, халқаро майдонда тинчлик, дўстлик сиёсатини, империализм, реакция ва урушга қарши курашаётган ҳамма кучларни бирлаштириш сиёсатини юргизиб келмоқда. «Бу сиёсат, — деб таъкидлади КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев Янги йил табригида, — жаҳон социализм системасини мустаҳкамлаш ва ривожлантиришга, барча антиимпериалистик кучларни жипслаштиришга, халқларнинг озодлиги, мустақиллиги ва хавфсизлиги ишини, бутун дунёда тинчлик ва тараққиёт ишини ҳимоя қилишга қаратилган». Шунинг учун ҳам бу сиёсат бутун дунё меҳнаткашларининг диққат ва эътиборига сазовор бўлмоқда.

Энди инсоният тараққиётининг бош йўлини империализм эмас, балки жаҳон социалистик системаси, халқаро ишчилар синфи ва бошқа революцион кучлар белгилаб бермоқда. Давримизнинг улуғ хулосаси мана шу. 1970 йилда бўлиб ўтган воқеалар буни яна бир карра исботлаб берди.

Т. СОЛИЕВ,
«Совет Ўзбекистони»нинг халқаро шарҳловчиси.

Аргентина жамоатчилигининг талаби

БУЭНОС-АЙРЕС. «Озодлик отряди» деб аталган Аргентинанинг ўта ўнг гуруҳи адвокат Нестор Мартинесни ва унинг ҳузурига келган Нильда Сентеньони бундан икки хафта илгари ўғирлаб кетганлигини ва ўлдирилганлигини маълум қилди. Мартинес инсон ҳуқуқи учун кураш Аргентина иттифоқининг ҳуқуқшуноси бўлиб сиёсий маҳбусларни ҳимоя қилган эди.

Фашист унсурлар кейинги кунларда Аргентинанинг прогрессив кишиларига қарши бир қанча террорлик ҳаракати қилдилар.

Аргентинанинг жуда кўп сиёсий ва жамоат ташкилотлари мамлакат ҳукуматига мурожаат қилиб, ҳуқуқшуносни ва унинг ҳузурига келган кишини ўғирлаганлик тўғрисидаги ишни текшириш ва айбдорларни жавобгарликка тортишни талаб қилдилар.

(ТАСС).

Чилида ер-мулклар тортиб олинмоқда

САНТЬЯГО, (ТАСС). Чили ҳукумати жанубдаги Магальянес вилоятида катта-катта хусусий ер-мулклар тортиб олинажагини эълон қилди. Умумий майдони ярим миллион гектардан зиёд 4 та катта хўжаликдан иборат ер-мулк хусусий чорвачилик жамиятига қарашли эди.

Маъмурлар майдони 200 минг гектарга борадиган бошқа иккита ер-мулк устидан ҳам назорат ўрнатдилар. Шундан сал фурсат олдин 62 нафар заминдор ер-мулки мусодара қилинган эди.

Президентнинг матбуот масалалари билан шуғулланувчи вакили ана шу қарор ҳақида хабар бериб айтдики, шу билан Чилида катта ер ислоҳоти ўтказиш амалга оширила бошлади.

Чили қишлоқ хўжалиги министри Жак Чонголь айтдики, суғориладиган майдони 80 гектардан зиёд ҳамма ер-мулклар мусодара қилиниши керак ва бундай ерларда деҳқонларнинг кооперативлари ёки давлат хўжаликлари барпо этилади. Бундан ташқари қонун шу ерларда ҳар бир деҳқонга чорроқ томорқа ажратилишига ҳам кафолат беради.

Катта ижтимоий ишлар программаси қишлоқ аҳолиси орасида ишсизликни анча камайтиришга имкон беради.

Мануил СЕМЕНОВ

ОДДИЙ ВОҚЕА

ИККИ КЎРИНИШЛИ ҲАЖВИЙ МИНИАТЮРА

Биринчи кўриниш

Саҳна. «Гўшт» фирма магазини директорининг кабинети. Стол ёнида профессорларга ўхшаб оқ халат кийган ва кўз ойнак таққан миқтигина директор ўтирибди. У қоғозларни титкиларди.

БОШҚАРУВЧИ (саҳна орқасида). Биз Сизларга ҳақиқатан ҳам бўлиб ўтган воқеани кўрсатмоқчимиз...

Эшик тақиллайди. Харидор киради.

ДИРЕКТОР (**ўрнидан туриб харидорни кутиб олди**). Хўш, хизмат?

ХАРИДОР (**халтасидан ўралган нарса олади. Қоғозни оча бошлайди**). Мен биринчи сорт гўшт олган эдим, қарасам ҳаммаси суяк. Бу учинчи сорт. Ахир бу талончилик-ку!

ДИРЕКТОР (**ўрамни олиб дераза ёнига келади. Чўнтагидан лупа чиқариб, гўштни текшира бошлайди**). Талончилик!

ХАРИДОР (**ташвишланган ҳолда қўлларини халтасига артади, кейин пешанасидаги терни сидириб ташлайди**). Шикоят дафтарини беришингизни талаб қиламан.

ДИРЕКТОР (**энди у ҳам ташвишланиб, оппоқ рўмолчаси билан пешанасининг терини артади. Қўнғироқ тугмасини босади**). Келинг, шундай қилманг.

Кабинетга товаршунос киради.

ТОВАРШУНОС (**столдаги ўрамга кўзи тушади, директорга юзланиб**). Янами?

ДИРЕКТОР (**индамасдан бошини қимирлатади**). Шикоят дафтарига тушиш бизлар учун ювиб бўлмайдиган доғ эканлигини тушунсангиз-чи, гражданин!

ТОВАРШУНОС (**қўлига лупани олиб, у ҳам гўштни текшира бошлайди**). Бу Коиновнинг муҳри-ку!

ХАРИДОР (**халтаси билан яна пешанасини артади ва уни кўкрак чўнтагига солиб қўймоқчи бўлади**). Мен қатъий талаб қиламан! Дафтарни беринг!

ТОВАРШУНОС (**энди у ҳам ташвишланади. Квитанцияли дафтарчасидан бир варағини йиртиб пешанасига худди босма қоғозига ўхшатиб қўяди**). Аҳволимизни тушунсангиз-чи. Бу сотувчини бизга яқингинада юборишган...

ХАРИДОР (**столга яқинлашиб, ўрамни олмоқчи бўлади**). Нима, у ҳали ёшми?

ДИРЕКТОР (**қўнғироқнинг тугмасини кетма-кет босади**). Ёши катта-ю, тажрибасиз. Дача қуряпти, шунинг учун шошилган.

Оқ халат, оқ шапка кийган ва енгини шимариб олган сотувчи киради.

СОТУВЧИ (**барчага назар ташлаб, гап нимадалигини пайқайди**). Яхши одам, шикоят дафтарини сўраб нима қиласиз. Мен дача қуриб устини ёполмаяпман. Бир машина шифер керак. Вақт ўтиб кетяпти, ёғингарчилик бошланиб кетгудай бўлса, қурилиш барбод бўлади...

ХАРИДОР (**гўшт ўралган қоғоз ўрамини яна директор столига қўяди**). Ҳали шунақа денг! Сиз дача қурсангиз, мен суяк мужишим керак экан-да!

Харидор директор столи ёнидаги креслога ўтириб шикоят дафтарига ёза бошлайди. Директор, товаршунос, сотувчи баб-баравар терларини артиб туришибди. Директор рўмолчаси билан, товаршунос квитанция қоғозининг янги варағига, сотувчи эса бошидаги шапкасига артинишарди.

ХАРИДОР (**ёзиб бўлди. Телефон трубкасини олиб, номер тера бошлади**). Ҳозир савдо инспекциясига қўнғироқ қиламан. Инспекция? Гўшт магазинига дарҳол назоратчи юборинглар. Нега дейсизми? Бу ерда хоридорларни талашяпти.

Директор, товаршунос, сотувчи чўккалашади.

ХАРИДОР (**трубкани илади. Чўккалашиб турганларга қараб қўяди-да яна трубкани кўтаради**). Яна савдо министрлигига ҳам қўнғироқ қиламан...

Директор, товаршунос ва сотувчи сажда қилиб қўлларини қовуштириб туришарди. У бўлса қўнғироқ қилиш билан банд.

БОШҚАРУВЧИ (**саҳна ортида**). Тўхта! Воқеа аслида мана бунақа эди. Бир оз орқага қайтамиз.

Иккинчи кўриниш

Ўша саҳнанинг ўзи. Кирган сотувчи харидор билан сўзлашарди.

СОТУВЧИ. Бир машина шифер керак эди. Вақт кетяпти, ёғингарчилик бошланса, қурилиш барбод бўлади...

ХАРИДОР (**столга келиб, ўрамни олади**). Шу шифер ўрнига рубироид ёки масалан толь сотиб ола қолсангиз бўлмайдими? Арзон тушади-ку!.. Ўтирсангизчи ўртоқ сотувчи, тикка туриш оёққа зарар.

СОТУВЧИ (**директорнинг креслосига дарҳол ялпайиб ўтиради. Киссасидан чўп олиб, тишларини кавлай бошлайди**). Хўп гапларни айтасиз-да, яхши гражданин! Толь товукхонанигина ёпишга ярайди, менинг дачам эса шохона қурилган. Тузоққа илинсам илинаман-ку, лекин шифер топаман.

ХАРИДОР (**чўнтагидан халтачасини олади ва гўштни солади**) Тузоғингиз нимаси? Модомики шифер билан ёпмоқчи экансиз, қандингизни уринг. Бунақасини мен ҳам билмас эканман.

СОТУВЧИ. Яхши гражданин, тушунчангиз яхши эмас экан! Онгсиз тушунча! Билсангиз бу ерда гап ҳаёт пойдевори устида кетяпти, сиз бўлсангиз?! Менинг пойдеворим жуда яхши. Уйимнинг ҳам, пешайвон ва ошхонамнинг ҳам пойдевори пишиқ. У шундай мустаҳкамки, ҳар қанақа зилзила ҳам уни бузиб юборолмайди... Сиз-чи?! Мана шу бўлмагур нарсани кўтариб директор ёнига киришдан илгари ўйлаб кўришингиз керак эди!

ХАРИДОР. Кечиринг, худо ҳақи авф этсангиз. Қаранг, шуни ўйламабман...

СОТУВЧИ (**ҳамон қизишиб**). Ўйлашингиз учун сизга бош бериб қўйилибди! Газеталарда ҳар куни бу ҳақда ёзиляпти-ку!

ТОВАРШУНОС. Ҳар бир меҳнаткаш учун барча қулайликлари бўлган мукаммал уй-жой керак.

СОТУВЧИ. Мукаммал! Эшитяпсизларми? Сиз бўлсангиз толь ҳақида гапирасиз! Бўлмагур гапларнинг нима кераги бор экан!.. Товба, тилингиз қандай айланганига ҳайронман.

ХАРИДОР (**сотувчи ёнига келиб, унинг қўлини қисади**). Азизим тинчланинг, қўйинг, ташвишланаверманг. Худбинларча иш тутганлигим энди ўзимга маълум бўлди. Ўзим ҳақимда ўйлабман, бошқаларни унутибман!

Сотувчи қониқиш билан кулганча шапкасини кияди. Директор эса эркин нафас олиб, рўмолчасини киссасига, товаршунос йиртилган варақларни квитанция дафтарининг орасига солиб қўйишади.

СОТУВЧИ (**хайрлашиб, эшик томон йўналади**). Мени кечиринглар, сизларни бекорга безовта қилиб юрибман. Чин юракдан кечиринглар!

Аввал харидор, сўнг сотувчи чиқиб кетишади.

ДИРЕКТОР. Уф, жўнадия!

ТОВАРШУНОС. Ҳа, юмшоқ кўнгилли одамлар ҳали ҳам бор экан.

ДИРЕКТОР. (**товаршуносга**). Силични қайтаринг.

ТОВАРШУНОС. (**Эшик ёнига келиб, чақиради**). Силич!

Сотувчи киради

ДИРЕКТОР (**сотувчига**). Сенга нима бўлди, Силич, ақлингдан оздингми? Шифер ҳақидаги фикрни бошингдан чиқариб ташла! Тунука билан ёптиравер! У ҳам арзон, ҳам мустаҳкам. Тушундингми?

ТОВАРШУНОС. Тушундингми?

СОТУВЧИ. Тушунарли.

Сотувчи билан товаршунос чиқиб кетишади. Директор яна қоғозларга кўмилади.

БОШҚАРУВЧИ (**саҳна ортида**). Гўшт магазинида бўлиб ўтган воқеа ҳақиқатан ҳам мана шундай! Оддий воқеа!

(ПАРДА).

Русчадан **Т. УНАБОЕВ** таржимаси.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

10.55 — **Тошкент**, 11.00 — **«Хазиналар ороли»** (бадиий фильм). 12.30 — **«ЮЛДУЗЧА».** 13.00 — Москва, 13.05 — Янгиликлар, 13.15 — **«Капитан Тенкеш»** (4, 5, 6-сериялари). 18.25 — **Тошкент**, 18.30 — Мультфильм, 18.50 — **«АХБОРОТ».** 19.05 — Илмий-техника тараққиёти учун. Ўзбек тилида. 19.25 — Концерт. 19.55 — **«АХБОРОТ»**, 20.10 — **«Ярим аср йилномаси»**, 21.05 — Қишлоқ хўжалиги билимлари университети. 21.35 — Спектакль.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 — **Тошкент.** Ўқув кўрсатувлари. 20.00 — **Москва.** Телефильм. 20.25 — Концерт. 21.00 — Янгиликлар. 21.30 — Миллионлар ленинча университети. 22.00 — Телеспектакль.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

20.00 — ТОШКЕНТ КЎРСАТУВЛАРИ.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 5/I да **Дон Кихот** (кундузи). **Трубадур** (кечқурун). 6/I да **Оққуш кўли** (кундузи). **Ойжамол** (кечқурун). 7/I да **Борис Годунов** (кундузи). **Боғчасарой фонтани** (кечқурун).

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 5/I да **Олтин девор** (кундузи). **Алишер Навоий** (кечқурун). 6/I да **Алишер Навоий** (кундузи). **Олтин девор** (кечқурун). 7/I да **Мирзо Улуғбек** (кундуз ва кечқурун).

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 6/I да **Ажаб савдолар** (кундузи). **Навоий Астрободда** (кечқурун). 7/I да **Қалам қошлигим** (кундузи). **Катта концерт** (кечқурун). 8/I да **Менинг жаннатим** (кундуз ва кечқурун).

МАРКАЗИЙ «ЮБИЛЕЙ» СПОРТ ЗАЛИДА — **«Муз устида арча»** (ҳар куни уч марта: эрталаб соат 11, кундуз 2 ва 5 да томошалар кўрсатилади).

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **«Циркда арча»** (ҳар куни уч марта: кундуз соат 12, 3 ва кеч 6 да томошалар кўрсатилади).

КИНО

Бегуноҳлар — САНЪАТ САРОЙИ, «ЎЗБЕКИСТОН», «ВОСТОК», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда). «СПУТНИК» (кундуз ва кечқурун).

Мен, Франциск Скорина — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «ЧАЙКА», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Том Сойернинг саргузаштлари, Ҳинду Жоннинг ўлими (2 серия) — «СПУТНИК» (кундуз соат 12, 1, 5 ва кеч 6 да), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Давроннинг саргузаштлари — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб соат 11 да).

Сангам (3 серия) — НАВОИЙ номли (кундуз соат 1 ярим ва кеч 7 да).

Муваффақият гарови — «ЧАЙКА» (кундуз соат 4 ва кеч 8 да).

Ханжар — «ЎЗБЕКИСТОН» (эрталаб соат 10 да).

Тоғ қироли ва бошқалар — САНЪАТ САРОЙИ (эрталаб соат 11 да).

«БАҲОР» КОНЦЕРТ ЗАЛИДА

10 ЯНВАРГАЧА

«ЯНГИ ЙИЛ ҚУВНОҚ АРЧА ТОМОШАЛАРИ»

Сценарий постановкачилари — Е. КАРПИНСКИЙ ва В. ЛЯЛИНА (Москва).

Томошалар эрталаб соат 10, кундуз 1, 4 да бошланади.

Билетлар сотилмоқда.

Собир Раҳимов район партия комитети, район ижроия комитети ва Ўзбекистон ССР уруш ветеранлари комитети Совет Иттифоқи Қаҳрамони генерал-майор Собир Раҳимовнинг рафиқаси

Моҳира РАҲИМОВАнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдирадилар ва марҳумнинг оиласига таъзия изҳор қиладилар.

Касаба союзлари курортларини бошқарувчи Ўзбекистон Республика совети ва «Чинобод» курорти коллективлари «Чинобод» курортининг бош врачи Р. Д. Отабековга онаси

Рихси ҲАЙДАРОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қиладилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети аппарати партия ташкилоти ва маҳаллий комитети фан ва ўқув юртлари бўлимининг сектор мудири А. К. Шукуровга отаси

Шукур ҚОСИМОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қиладилар.

«ИБРОКС» СТАДИОНИДА ФОЖИА

ЛОНДОН, 4 январь. (ТАСС). Глазгодаги «Иброкс» стадионида «Глазго рейнжерс» командаси билан «Селтик» командаси ўртасида футбол матчи тугаганидан кейин 66 киши ҳалок бўлди ва 100 нафардан кўпроқ киши оғир жароҳатланди. Стадиондан чиқиб кетаётган халойиқнинг сиқувига бардош бера олмай икки трибунани бир-биридан ажратиб турган қалин девор қулаб тушганлиги натижасида бу фожиа рўй берди. Англиядаги бутун футбол тарихи давомида унинг стадионларида «Иброкс» стадионида рўй берганидек бу қадар катта ҳалокат содир бўлмаган эди.

ГОЛЛАНДИЯнинг завод, фабрика ва муассасаларида иш бир соатга тўхтатилди. Касаба союзларнинг чақириғи билан мамлакат меҳнаткашлари ҳукуматнинг иш ҳақини оширмаслик тўғрисидаги қарорига қарши иш ташлаб, митинглар ўтказишди. Амстердам ва Роттердамда шаҳар транспорти ҳаракати издан чиқарилди. Суратда: иш ташлаган меҳнаткашлар Амстердамга борувчи транспорт йўлини тўсиб олишди.

Ачефото — ТАСС фотоси.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Бизнинг адрес ва телефонлар: ТОШКЕНТ «ПРАВДА ВОСТОКА» кўчаси № 26. Редактор — 336545. Редактор ўринбосарлари — 337914, 339 323. Масъул секретарь — 334455. Масъул секретарь ўринбосарлари — 337283. Партия турмуши — 333469, 337221. Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш — 331455. Халқаро ҳаёт — 337221. Саноат капитал қурилиш ва транспорт — 334780. Совет қурилиши — 333258. Қишлоқ хўжалиги — 337604. Адабиёт ва санъат — 332036, 331216. Фан мактаб ва олий ўқув юртлари — 334451. Маҳаллий ахборот ва спорт — 332347. Оммавий ишлар ва хатлар — 338679 333553. Иллюстрация — 334524. Стенографистка — 337343. Корректура — 337162. Эълонлар — 338142. Коммутатор — 330249, 330250, 330251, 330252, 330253, 330254, 330255, 330256, 330257, 330258. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ. Андижон — 48—85. Бухоро 3—31—42. Қарши — 38—42. Нукус — 42—62. Самарқанд — 31—972. Термиз — 23—27. Урганч — 64—55. Фарғона — 4-29-44. ГУЛИСТОН — 22—09.

№ А. — 3. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64583. Р. 04108.